

Jaarstukken 2022

Ter behandeling in de vergadering van het algemeen bestuur
van Waterschap Drents Overijsselse Delta op 27 juni 2023

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
LEESWIJZER	3
JAARVERSLAG 2022	4
1. PROGRAMMAVERANTWOORDING	5
1.1 PROGRAMMA WATERSYSTEEM	6
1.2 PROGRAMMA WATERKETEN	10
1.3 PROGRAMMA WATERVEILIGHEID	13
1.4 PROGRAMMA MAATSCHAPPIJ EN ORGANISATIE	16
2. PARAGRAFEN	21
2.1 BEDRIJFSVOERING	21
2.2 ONTWIKKELINGEN SINDS HET VORIGE BEGROTINGSJAAR	23
2.3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	24
2.4 ONTTREKKINGEN AAN OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES EN VOORZIENINGEN	25
2.5 WATERSCHAPSBELASTINGEN	26
2.6 WEERSTANDSVERMOGEN	29
2.7 FINANCIERING	31
2.8 VERBONDEN PARTIJEN	33
2.9 OPENBAARHEIDSPARAGRAAF	38
2.10 EMU-SALDO	40
2.11 TOPINKOMENS	41
JAARREKENING 2022	43
3. BALANS EN TOELICHTING	44
3.1 BALANS PER 31 DECEMBER	44
3.2 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING	44
3.3 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022	47
3.4 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN	56
4. EXPLOITATIEREKENING	57
4.1 EXPLOITATIEREKENING NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN	57
4.2 EXPLOITATIEREKENING NAAR PROGRAMMA'S	62
4.3 EXPLOITATIEREKENING NAAR KOSTENDRAGERS	65
OVERIGE GEGEVENS	66
SISA	66
GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	66
CONTROLEVERKLARING VAN DE ACCOUNTANT	66
VASTSTELLING VAN DE JAARSTUKKEN	74
BIJLAGEN	75
AFKORTINGEN	76
INFOGRAPHIC	77

Voorwoord

De jaarstukken 2022 bestaat uit twee delen:

- het jaarverslag;
- de jaarrekening.

Het jaarverslag bevat de programmaverantwoording en de financiële beschouwingen over het afgelopen begrotingsjaar. De jaarrekening is een financieel verantwoordingsdocument, waarin de balans en de exploitatierekening zijn opgenomen.

De accountant geeft via zijn controleverklaring een oordeel over de getrouwheid en financiële rechtmatigheid van de jaarrekening en van de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties.

Leeswijzer

In 2022 zijn er geen begrotingswijzigingen door het algemeen bestuur vastgesteld.

Bij de verklaring van de financiële verschillen worden de letters V, N, I, S en K gebruikt:

V = Voordeel

N = Nadeel

I = Incidenteel

S = Structureel

K = Bedrag x € 1.000 (bijvoorbeeld € 100K = € 100.000)

JAARVERSLAG 2022

1. Programmaverantwoording

Jaarlijks stelt WDODelta een programmaverantwoording op die is opgebouwd uit een viertal programma's. Voor de primaire taken zijn dat de programma's Watersysteem, Waterketen en Waterveiligheid. De ondersteunende taken zijn opgenomen in het programma Maatschappij en Organisatie. De primaire en ondersteunende taken hebben een intensieve wisselwerking met elkaar.

Elk programma is gericht op het realiseren van verbeteringen (maatschappelijke effecten) in het beheergebied van het waterschap. De inhoud van de programma's is gebaseerd op het strategisch beleid uit de Watervisie en het Waterbeheerprogramma (WBP). Voor ieder uitvoeringsjaar wordt de begroting aan het algemeen bestuur voorgelegd om daarmee de budgetten voor zowel de functionele instandhouding waaronder HWBP (welke gezamenlijk het grootste deel van onze beheertaken en daarmee van onze uitgaven vormt) als voor het uitvoeren van specifieke activiteiten (veranderopgaven) in het aankomende jaar vast te laten stellen.

In het WBP zijn de doelen en de maatregelen opgenomen voor de periode tot en met 2027 voor de kerntaken voldoende water, schoon water en waterveiligheid. Deze maatregelen worden verspreid over de looptijd van het WBP uitgevoerd. In de begroting worden steeds de maatregelen benoemd die specifiek voor dat begrotingsjaar gepland staan. In deze Jaarstukken wordt zowel inhoudelijk als financieel verantwoording over de realisatie van de maatregelen afgelegd en niet over de behaalde doelen.

De betekenis van de kleuren is als volgt:

Maatregel is uitgevoerd of loopt volgens schema

Maatregel is niet volledig uitgevoerd of loopt achter op schema

Maatregel is niet gerealiseerd

De teksten die zijn opgenomen onder de maatregelen zijn integraal overgenomen uit de begroting. Hierdoor zijn sommige teksten in de toekomstige tijd. Deze teksten hebben we bewust zo laten staan, om daarmee inzichtelijk te maken of we onze doelen wel of niet hebben kunnen realiseren. Per maatregel is vervolgens de realisatie toegevoegd.

1.1 Programma Watersysteem

1.1.1 Wat willen we bereiken en wat hebben we gedaan?

Binnen het programma Watersysteem werken we aan vier strategische en twaalf operationele doelen. Deze zijn opgenomen en verder toegelicht in de doelenboom van het Waterbeheerprogramma. Voor het bereiken van die doelen zijn in de begroting maatregelen benoemd. In hoeverre deze daadwerkelijk zijn uitgevoerd, wordt hieronder nader toegelicht.

A. Wij realiseren doelmatig waterbeheer dat optimaal de functies en het huidige gebruik ondersteunt

- A2. Het (peil)beheer voldoet in normale omstandigheden

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Er worden optimalisatie-ambities voor waterbeheer onder normale omstandigheden (GGOR) aan het algemeen bestuur voorgelegd.	Bij de ambtelijke voorbereiding en uitvoering van deze maatregel is er voor gekozen aan te sluiten bij de tijdslijn van de concrete uitwerking van het principe 'Water en Bodem sturend' door het ministerie van I&W (brief d.d. 25 november 2022 met 33 structurerende keuzes) en de kaders vanuit het PPLG proces. Hierdoor wordt deze maatregel later opgeleverd dan vooraf in de begroting was voorzien. In 2022 is de toetsingsmethodiek en redeneerlijn voor de totstandkoming van ambitievarianten voor de GGOR ontwikkeld. Samen met de input van de inmiddels opgestarte omgevingsprocessen rond PPLG, wordt bekeken hoe deze activiteit een vervolg krijgt. Maatregelen die verbonden zijn aan het onderwerp GGOR, zijn opgenomen in de begroting van 2023. Dit betreft de maatregel A3a - Positionering watersysteem in omgevingsprocessen (PPLG en NOVEX) en maatregel A3b - Actualisatie Nota Peilbeheer.
b. Er worden afspraken gemaakt met de provincie Overijssel over de verplichte herzieningstermijn van peilbesluiten (mede in relatie tot het veenweidetraject).	Bij de ambtelijke voorbereiding en uitvoering van deze maatregel is er voor gekozen aan te sluiten bij de tijdslijn en kaders vanuit het PPLG proces. Hierdoor is enige vertraging ontstaan bij de afronding van deze maatregel. In overleg met de provincie Overijssel zijn de juridische en hydrologische consequenties van verschillende keuzemogelijkheden in kaart gebracht en is op basis hiervan (ambtelijk) overeenstemming bereikt over de te maken afspraken. In 2023 worden deze afspraken bestuurlijk bevestigd.

- A3 Het watersysteem en de functies zijn in balans

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Er is een stroomgebiedsvisie voor de 'Sallandse Weteringen' opgesteld.	Bij de ambtelijke voorbereiding en uitvoering van de maatregel is er voor gekozen aan te sluiten bij de tijdslijn van de concrete uitwerking van het principe 'Water en Bodem sturend' door het ministerie van I&W (brief met 33 structurerende keuzes) en de kaders van het PPLG en NOVEX proces. Hierdoor is de oplevering en vaststelling van de stroomgebiedsvisie voor de 'Sallandse Weteringen' door het algemeen bestuur, doorgeschoven naar 2023.

C. Ons waterbeheer is er in droge omstandigheden op gericht om de beschikbaarheid van zoetwater voor gebieds- en oppervlaktewaterfuncties zo lang mogelijk op peil te houden teneinde schade en/of opbrengstderving te voorkomen of te beperken

- C2. Het (peil)beheer is gericht op maximale waterbeschikbaarheid bij (dreigende) watertekort situaties

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Er worden nieuwe afspraken over de waterverdeling in Noord Nederland gemaakt.	Deze activiteit is conform planning afgerond. Alle betrokken partijen (Rijkswaterstaat, provincies en waterschappen) hebben begin februari 2022 de bestuursovereenkomst ondertekend. In de bestuursovereenkomst zijn hernieuwde afspraken gemaakt over de waterverdeling in de regio IJsselmeergebied. Op basis van deze afspraken is de omgevingsverordening van provincie Overijssel geactualiseerd. Provincie Drenthe volgt in 2023.

- C3. Het watersysteem en de functies zijn tijdens droge omstandigheden in balans

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Het Haarvaten Op Peil (HOP)-programma wordt opgesteld en met de uitvoering wordt gestart.	De bestuursovereenkomst voor het Haarvaten Op Peil programma is in april 2022 door alle betrokken partijen ondertekend. In 2023 wordt een lijst van de concreet uit te voeren projecten opgeleverd.
b. In 2022 zetten we de uitvoering van het WOM-programma voort en realiseren daarmee de doelen voor NBW, KRW, ZON en de actualisatie van de peilbesluiten.	Aan de effectkant van het Water-Op-Maat programma blijkt dat, mede als gevolg van het 'one-out-all-out, principe', het beoogd effect voor de KRW niet haalbaar is. Kijkend naar de maatregelenkant, begint het zich af te tekenen dat geplande maatregelen voor 2027 niet volledig realiseerbaar zijn. Dit komt met name door stagnerende grondverwerving. Een handelingsperspectief met bestuurlijke opties als bijvoorbeeld accepteren van verminderde doelrealisatie of aanhaken bij de grondverwerving in het kader van PPLG worden in 2023 voorgelegd.

1.1.2 Wat hebben we gedaan met betrekking tot de reguliere werkzaamheden?

- Assetmanagement

Het Strategisch Asset Management Plan (SAMP 1.0) is afgerond en bestuurlijk vastgesteld. Het vormt de basis voor de Asset management Plannen (AMP's) per asset of assetgroep binnen het watersysteem. Er is gewerkt aan een AMP voor handbediende kunstwerken en een AMP voor een specifieke assetgroep die de aan- en afvoer van water verzorgt (zogenaamde onderleiders). Vanuit het assetmanagement werken wij planmatig aan het optimaliseren van het beheer en onderhoud van de assets, met onderbouwde en navolgbare keuzes hierin.

- Vergunning en handhaving

De meeste taken op het gebied van vergunning en handhaving zijn conform planning uitgevoerd, bij agrarische bedrijven bleef het toezicht op bedrijven iets achter. Oorzaak hiervoor was het vertrek van twee medewerkers en inhuur van een geschikte toezichthouder niet mogelijk bleek. De reguliere werkzaamheden, zoals de afwikkeling van calamiteiten, meldingen, klantvragen en het verstrekken van -en controle op- vergunningen zijn correct uitgevoerd. Daarmee zijn de doelstellingen uit het jaarplan V&H behaald. De inzet van uren voor het neerslagtekort (droogte) heeft hier minimaal invloed op gehad.

Het aantal meldingen voor grondwateronttrekkingen was hoger dan het jaar ervoor. Oorzaak is het neerslagtekort in de zomerperiode, waardoor er meer meldingen binnen zijn gekomen voor grondwateronttrekking ten behoeve van het beregenen van gewassen.

- **Systeemkennis**

In begrotingsjaar 2022 is actuele systeemkennis op het gebied van waterkwaliteit en -kwantiteit in beeld gebracht door het uitvoeren van metingen aan de chemisch- ecologische waterkwaliteit, waterbodems en debietmetingen aan onze hoofdsystemen. Interpretatie en duiding van deze metingen heeft informatie opgeleverd ten behoeve van doe-evaluatie, planning van maatregelen, bepaling van effecten van maatregelen, het opstellen van een actueel waterbeeld t.b.v. het beheer van ons watersysteem en tenslotte input voor onderzoek- en modelleringsdoeleinden.

- **Waterschapsbelang plannen en beleid derden**

We werken samen met anderen, zoals initiatiefnemers en medeoverheden, om ons waterschapsbelang te waarborgen. Wij toetsen en brengen ons belang in bij plannen van private partijen, gemeenten en provincies. In 2022 zijn we gestart met het positioneren van ons waterschap binnen grote omgevingsprocessen. We zijn aangesloten bij het PPLG-proces van de provincies Overijssel en Drenthe om onze invloed op deze processen te waarborgen. We hebben samen met de provincie Overijssel afspraken gemaakt voor een 'programmaplan Sponsstrategie' binnen het NOVEX-proces. Dit programma zal leiden tot uitkomsten die we in ons eigen beleid en de omgevingsvisies van de gemeenten en provincies willen laten landen. Daarmee borgen wij het principe 'Water en Bodem sturend' in de opgaven van de provincies (PPLG), regio Zwolle (NOVEX) en de drinkwatervoorziening. We zijn goed vertegenwoordigd in het Regionaal Droogte Overleg (RDO) en werken samen met onze partners aan de evaluatie van de kaderrichtlijn water (midterm review KRW 2024). We zijn met onze partners in gesprek over de borging van een robuuste drinkwatervoorziening en bespreken ontwikkelingen met betrekking tot berekening rondom Natura 2000-gebieden. Dit zijn voorbeelden hoe we ons belang inbrengen en verankeren in lange termijn strategische processen, plannen van derden en beleid. Gezien de omvang en looptijd van de grote omgevingsprocessen, zal de toetsing, positionering en waarborging van het waterbelang naar verwachting een toenemende inzet vragen waar we in de toekomst rekening mee moeten houden.

- **Klimaatadaptatie**

Vanuit het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA) is binnen de werkregio's RIVUS en Fluvius met de gemeenten, provincies en ons waterschap gewerkt aan een bestuursovereenkomst. Hierbij is de verbinding gelegd tussen klimaatadaptatie en concrete uitvoeringsaspecten binnen de waterketen op gemeentelijk niveau. Het resultaat binnen de werkregio Fluvius is één gezamenlijke stimuleringsregeling klimaatadaptatie en is vanaf 1 maart 2023 van kracht. Voor de werkregio RIVUS wordt in 2023 gewerkt aan één gezamenlijke stimuleringsregeling klimaatadaptatie.

Ook is in de werkregio RIVUS een gezamenlijke aanvraag gedaan voor een impulsregeling met alle partners. WDOdelta heeft een aanvraag gehonoreerd gekregen voor subsidie voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers in de benedenloop van de Soestwetering. Hiervoor hebben wij een Rijksbijdrage van € 407.000 gekregen. Tenslotte is een plan van aanpak opgesteld voor het project klimaatbestendige bedrijventerreinen.

- **Droogte**

In de zomerperiode kregen wij, naast een fors neerslagtekort, te maken met een extreem lage IJsselstand. Daarmee stonden we voor nieuwe uitdagingen en keuzes met betrekking tot het borgen van wateraanvoer vanuit de IJssel. Prioriteit op extra inzet van personeel in deze droogteperiode heeft geleid tot vertraging in reguliere werkzaamheden en andere opgaves. Bijvoorbeeld de oplevering van de hydrologische modelberekening bij de voorbereiding van Water Op Maat projecten. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt. Zo leidde de installatie van een tijdelijke pomp installatie (TPI) bij Eefde tot een extra kostenpost van € 630.000 en vielen de energiekosten hoger uit (€ 400.000). Daartegenover staat een hogere ontvangen bijdrage in de kosten van andere waterschappen € 295.000.

- **Waterschapszorg**

In 2017 heeft het algemeen bestuur van het fusiewaterschap WDOdelta hydrologische criteria vastgesteld om het beheer en onderhoud van watergangen te harmoniseren. Met een budget van € 14,7 miljoen is de uitvoering van deze opdracht destijds gevat in het project Waterschapszorg (WSZ). Eind januari 2023 zijn de stand van zaken, doelen, resultaten, financiën en risico's aan u gepresenteerd. Vanuit een goede communicatie en samenwerking met de omgeving, is dit project naar verwachting medio 2024 afgerond.

1.1.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de gerealiseerde kosten van dit programma afgezet tegen de begroting. De uiteenzetting gebeurt op basis van de categorieën welke ook specifiek in de begroting waren weergegeven.

Afwijkingen programma Watersysteem

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil Begroting Realisatie	
Personeelslasten	17.848	19.561	19.010	551	V - I
Goederen en diensten	18.889	19.863	20.734	-871	N - I/S
Kapitaallasten	12.121	12.256	13.698	-1.442	N - I
Onvoorzien en dotaties / onttrekkingen voorz.	54	-	-	-	
Inkomsten	-2.360	-1.884	-2.563	679	V - I
Totaal programma lasten	46.552	49.796	50.879	-1.083	N

*) De begrotingspost inhuur personeel is in de vastgestelde begroting abusievelijk volledig in programma Maatschappij en Organisatie gepresenteerd, terwijl deze post ook dekking biedt voor de inhuur in de andere programma's. In bovenstaande cijfers is dit op de juiste wijze verdeeld (€ 1.274.000 Watersysteem; € 189.000 Waterketen; € 132.000 Waterveiligheid).

V	N	Toelichting
	1.442	Kapitaallasten: Zie toelichting Exploitatierkening naar programma's
551		Personeelslasten: Zie toelichting Exploitatierkening naar programma's
		Goederen en diensten + Inkomsten
	630	Vanwege de droge zomer is een tijdelijke pompinstallatie geplaatst bij Eefde. Hieraan leverde WDOdelta een niet-geraamd bijdrage van € 630K.
	495	Er is voor circa € 215K meer aan brandstof en € 400K meer aan stroom verbruikt. Hier staat een voordeel van € 120K tegenover vanwege de verlaging van de BTW op stroom. Per saldo een nadeel van € 495K.
295		Aangezien WDOdelta meer water heeft opgepompt naar de omliggende waterschappen valt de ontvangen bijdrage voor het wateraanvoer via de Drentse Hoofdvaart een stuk hoger uit dan verwacht.
	400	De beheer- en onderhoudsbudgetten van programma Watersysteem laten per saldo een nadeel zien van € 400K. We hebben te maken gehad met hoge indexatie op onderhoudscontracten. Daarnaast is dit jaar het assetplan Baggeren geactualiseerd. De planmatige invulling van het onderhoud baggeren heeft geleid tot een incidenteel nadeel van € 150K. De structurele effecten zijn in de meerjarenraming verwerkt.
320		In verband met het verbetertraject van het strategische beleidsproces, waar een groot deel van de organisatie bij betrokken is, zijn niet alle beschikbare budgetten voor externe beleidsadviezen besteed.
	75	Voor de programma's Haarvaten-Op-Peil en Deltaplan Agrarisch Waterbeheer zijn totaalbedragen geraamd over meerdere jaren, maar de kosten worden niet gelijkmatig over de jaren gemaakt. Zo is in 2022 gewerkt aan de uitvoeringsprogramma's per focusgebied van Haarvaten-Op-Peil, dit betekent een voordeel van € 100K, terwijl bij Deltaplan Agrarisch Waterbeheer juist € 175K meer kosten zijn gemaakt dan geraamd.
100		Vanwege personele krapte is er minder inzet gepleegd op deelprogramma Klimaatadaptatie. Dit budget is in de meerjarenraming met € 200K verlaagd.
190		De bijdrage aan Aqualysis valt incidenteel lager uit dan geraamd.
100		Er zijn minder profielmetingen uitgevoerd. Dit is het gevolg van vertraging bij de overdracht stedelijk water.
403		Overige verschillen
1.959	3.042	
	-1.083	Totaal verschil (N)

1.2 Programma Waterketen

1.2.1 Wat willen we bereiken en wat hebben we gedaan?

Binnen het programma Waterketen hebben we twee strategische- en drie operationele doelen voor de komende jaren geformuleerd. Voor het bereiken van die doelen zijn in de begroting maatregelen benoemd. In hoeverre deze daadwerkelijk zijn uitgevoerd, wordt hieronder nader toegelicht.

E. Wij zorgen voor schoon effluent voor een bijdrage aan de volksgezondheid en hergebruik van het water

- E1. Juiste balans tussen de belastbaarheid en belasting van de waterketen

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Afvalwater grote bedrijven.	De actualisatie van het beleidskader afvalwater bedrijven is gestart. Deze zal in Q1 2023 voor bestuurlijke behandeling worden aangeboden.
b. Optimalisatie afvalwater studie (OAS) Steenwijk.	Helaas is het de gemeente Steenwijkerland niet gelukt om in 2022 de OAS Steenwijk gezamenlijk op te pakken.
c. Nieuwe regionaal Bestuursakkoord.	Op 2 maart 2022 is het "Bestuursakkoord Water & Klimaatadaptatie 2022-2027" van RIVUS ondertekend door 8 gemeenten, provincie Overijssel en door WDO Delta. De samenwerkingsovereenkomst binnen Fluvius is op 22 september 2022 ondertekend door 6 gemeenten, provincies Overijssel en Drenthe en WDO Delta.

- E2. De infrastructuur van de waterketen is robuust en toekomstgericht

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Sliblijn Echten.	Het definitieve ontwerp voor de sliblijn is gereed. De verkoopstrategie is opgesteld en de beheerorganisatie bereidt zich conform planning voor op het beheer en onderhoud van de nieuwe sliblijn en de verkoop van groen gas. Op 1 november 2022 is besloten een realisatiekrediet beschikbaar te stellen voor de realisatie van de slibgistings- en groen gasinstallatie op rwzi Echten, ook is er een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld voor de realisatie van een CO2 afvanginstallatie.

1.2.2 Wat hebben we gedaan met betrekking tot de reguliere werkzaamheden?

Een groot deel van ons werk binnen het programma Waterketen bestaat uit het dagelijkse beheer en onderhoud van onze waterketen assets. Met dit dagelijks beheer en onderhoud zorgen we ervoor dat we een groot deel van onze doelen halen. Ook reguliere vervangingsinvesteringen die worden uitgevoerd door de afdeling Projectrealisatie vallen onder de reguliere werkzaamheden. In 2022 zijn we in toenemende mate geconfronteerd met de maakbaarheid van het programma Waterketen. De maakbaarheid is onder druk komen te staan door:

1. krapte op de arbeidsmarkt;
2. een grote en toenemende opgave voor het in stand houden van onze assets (vervangingsinvesteringen);
3. extra benodigde inzet voor Groen Gas Echten en voor Smart Energy Hub Hessenpoort.

Tijdelijke maatregelen

- Herprioritering van de werkzaamheden binnen programma Waterketen:

Op basis van assetmanagement maken we afwegingen tussen kosten, prestaties en risico's. Dit heeft geleid tot een bijgestelde programmering. Dit betreft ook het uitvoeren van minder vervangingsinvesteringen en dus ook uitstel van vervangingsinvesteringen (hierdoor bouwen we achterstallig onderhoud op, dat op termijn weer moet worden weggewerkt). Daarnaast is het AB besluit rondom het project cellulose terugwinning op rwzi Dalfsen ingetrokken.

- Herverdeling van de beschikbare capaciteit:
De beschikbare capaciteit is herverdeeld, waarbij tijd is vrij gemaakt om de nieuwe werkwijze te ontwikkelen en te borgen.
- Nieuwe initiatieven/ontwikkelingen:
Nieuwe initiatieven/ontwikkelingen die capaciteit vragen van de specifieke functies waar het knelt binnen de waterketen worden alleen opgepakt na afweging en goedkeuring door het dagelijks bestuur.

Structurele maatregelen

- Andere werkwijze projecten Waterketen:
De geplande vervangingsinvesteringen die zijn geprogrammeerd, worden zoveel mogelijk met een nieuwe werkwijze (meer samenwerking met marktpartijen) uitgevoerd. In 2022 zijn de eerste stappen voor het ontwikkelen van deze vernieuwde werkwijze gezet.
- Wervingscampagne voor aantrekken personeel:
In september is een grote wervingscampagne voor technisch personeel gestart. Er is veel tijd en effort gestoken in het creëren van een 'nieuwe, verrassende en effectieve' aanpak. Meer dan ooit is er goed gekeken naar waar onze nieuwe collega's nu werkzaam zijn en wat hen beweegt. De campagne is bijzonder succesvol gebleken en een aanzienlijk deel van de openstaande vacatures is ingevuld. We werken aan het borgen in onze organisatie van de nieuwe wijze van werving. Daarnaast is het cruciaal dat we zittend personeel binden en boeien.

- Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer

Vanwege de herprioritering is er niet deelgenomen aan de landelijke Bedrijfsvergelijking Zuiveringsbeheer.

- Assetmanagement Waterketen

Binnen het programma Waterketen is in 2022 hard gewerkt aan de implementatie van assetmanagement. Zo is het AB begin maart geïnformeerd over het vastgestelde Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP). In 2022 zijn de eerste versies opgeleverd van een assetmanagementplan (AMP) voor rioolgemaal en voor persleidingen. Met het assetmanagementplan voor zuiveringen en slibgistingen is in 2022 een start gemaakt.

1.2.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de gerealiseerde kosten van dit programma afgezet tegen de begroting.

De uiteenzetting gebeurt op basis van de categorieën welke ook specifiek in de begroting waren weergegeven.

Afwijkingen programma Waterketen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil Begroting Realisatie	
Personeelslasten	6.774	7.351	7.440	-89	N - I
Goederen en diensten	18.120	21.164	20.158	1.006	V - I/S
Kapitaallasten	11.000	11.050	11.047	3	V - I
Onvoorzien en dotaties / onttrekkingen voorz.	-700	-	-	-	
Inkomsten	-1.386	-2.037	-1.823	-214	N - I/S
Totaal programma lasten	33.808	37.528	36.822	706	V

**) De begrotingspost inhuur personeel is in de vastgestelde begroting abusievelijk volledig in programma Maatschappij en Organisatie gepresenteerd, terwijl deze post ook dekking biedt voor de inhuur in de andere programma's. In bovenstaande cijfers is dit op de juiste wijze verdeeld (€ 1.274.000 Watersysteem; € 189.000 Waterketen; € 132.000 Waterveiligheid).*

V	N	Toelichting
3		Kapitaallasten: Zie toelichting Exploitatierkening naar programma's
	89	Personeelslasten: Zie toelichting Exploitatierkening naar programma's
		Goederen en diensten + Inkomsten
	162	Vanwege de prijsstijgingen en het aanwenden van vervangende producten vanwege niet beschikbaar zijn van bepaalde chemicaliën en laboratoriummaterialen, zijn de kosten hoger uitgevallen.
141		Omdat bepaalde onderhoudswerkzaamheden door derden niet meer op tijd uitbesteed konden worden, schuiven deze begrote kosten door naar 2023. In combinatie met meer onderhoud dat in eigen beheer uitgevoerd moest worden leidt dat tot een voordeel van € 141K.
100		In verband met het verbetertraject van het strategische beleidsproces, zijn niet alle beschikbare budgetten voor externe beleidsadviezen besteed (zie 1e Berap).
275		In verband met het onderzoeksproject 'RWZI Hessenpoort als Smart Energy Hub' zijn de tot nu toe gemaakte kosten geactiveerd.
485		In verband met het besluit rond de maakbaarheid (geen capaciteit voor begeleiding) konden er minder opdrachten bij externe bureau's weggezet worden.
120		De afvoerkosten van afval vielen gunstiger uit.
	260	Bij de voorbereidingskosten is een overschrijding gerealiseerd van N € 260K omdat er meer werkzaamheden zijn verricht bij (en voor nog startende) onderhanden projecten en ter voorkoming van storingen en schades.
132		De inkomsten zijn hoger uitgevallen in verband met hogere baten voor aanvoer, afvoer en verwerking van slibafval.
-	-	De rijksbijdrage (afrekening 2021 en voorschot 2022) in verband met de Covid-bemonstering door Aqualysis viel lager uit, maar gelijktijdig ook de daarvoor te maken kosten (per saldo nihil).
205	225	De opbrengst aan SDE-subsidie is niet gerealiseerd omdat de energieopbrengsten hoger uitvielen dan geraamd (N € 225K). Deze energieopbrengst is gesaldeerd met de energiekosten waar uiteindelijk in combinatie met het verbruik een voordeel is ontstaan (€ 205K).
	135	In de begroting wordt de volledige bijdrage voor het Waterschapshuis geraamd in programma M&O, omdat op dat moment nog niet bekend is hoe de inzet verdeeld gaat worden over de verschillende programma's. De last voor de programma Waterketen bedroeg uiteindelijk € 135K.
140		Door lagere vervuilingseenheden hoefde er minder anti-afhaaksubsidie (V € 140) verstrekt te worden.
	24	Overige verschillen
1.601	895	
	706	Totaal verschil (V)

1.3 Programma Waterveiligheid

1.3.1 Wat willen we bereiken en wat hebben we gedaan?

Binnen het programma waterveiligheid werken we aan twee strategische en vier operationele doelen. Deze zijn opgenomen en verder toegelicht in de doelenboom van het Waterbeheerprogramma. Voor het bereiken van die doelen, zijn in de begroting maatregelen benoemd. In hoeverre deze daadwerkelijk zijn uitgevoerd, wordt hieronder nader toegelicht.

F. Wij zorgen voor bescherming tegen hoog water

- F1. De primaire keringen voldoen aan de wettelijke norm
- Wettelijke beoordeling en Hoogwaterbeschermingsprogramma

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Afronding van de eerste landelijke beoordelingsronde volgens het Wettelijk Beoordelingsinstrumentarium (WBI).	De wettelijke beoordeling hebben we, conform planning, afgerond. We hebben daarmee in totaal 228 kilometer primaire waterkeringen beoordeeld. De toets resultaten zijn opgeleverd aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), die namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat het toezicht houdt op de primaire waterkeringen.
b. Opstellen van een nieuw veiligheidsbeeld welke als basis wordt gebruikt voor de actualisatie van de langjarige programmering van het HWBP.	Het veiligheidsbeeld is gereed en wordt meegenomen in de actualisatie van het HWBP- programma.
c. Mastenbroek IJssel: nadere besluitvorming over de verdere aanpak van het project.	Deze mijlpaal is bereikt. Het voorbereidingskrediet is op 1 november 2022 door het algemeen bestuur verleend.

Onderzoeksagenda waterveiligheid

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Potentiële scope-reductie (= verminderen van de dijkversterkingsopgave) inzichtelijk maken van de waterveiligheidsopgave vertaald naar: minder meerkosten en impact op de omgeving.	Er zijn bouwstenen voor potentiële scope-reductie ontwikkeld, voor gebruik in toekomstige dijkversterkingsstrategieën in het HWBP- programma van WDO Delta. Dit product maakt onderdeel uit van een processtap dat gekoppeld is aan maatregel F1d binnen de begroting van 2023.

1.3.2 Wat hebben we gedaan met betrekking tot de reguliere werkzaamheden?

- Onderhoud en beheer waterkeringen

Door toename van de beverpopulatie, zien we dat de waterveiligheidsrisico's toenemen. De kans dat de bever in een waterkering graaft, neemt toe. Dit vraagt om aanvullende maatregelen en mogelijk actualisatie van het beleid. In 2022 hebben wij deze problematiek, samen met onze netwerkpartners, ook op regionaal en landelijk niveau onder de aandacht gebracht en daarbij is tegelijkertijd nagedacht hoe hier mee om te gaan. In de begroting van 2023 is benoemd dat we, op basis van een risico-inventarisatie, onze positiebepaling zullen voorbereiden en naar verwachting in 2024 zal leiden tot een bestuurlijke keuze hoe wij om willen gaan met de bevers in relatie tot de waterveiligheidsrisico's.

Ten aanzien van muskusrattenbestrijding zijn er afspraken gemaakt over de financiering van de landelijke muskusrattenstrategie "Terugdringen tot de landsgrens". In het verlengde hiervan hebben wij organisatorische wijzigingen doorgevoerd om beter gesteld te staan voor het realiseren van onze doelen. Met een vangstdichtheid van 0,08 vangsten/km, zien we (wederom) een daling van de muskusrattenpopulatie. Dit is conform het doel wat was afgesproken.

- Hoogwater beschermingsprogramma (HWBP)

We werken aan het HWBP zodat in 2050 al onze primaire keringen aan de nieuwe normering voldoen. Per project zijn de volgende mijlpalen behaald:

- Stadsdijken Zwolle: Projectplan Waterwet en krediet inkoop damwanden;
- IJsselwerken: Beschikking subsidie Planuitwerking;
- Veilige Vecht: Inzicht in kansrijke alternatieven;
- Stenendijk Hasselt: Realisatie 1,3 km dijk gestart;
- Noordelijke Randmeer: Realisatie 11 km waterveiligheidsopgave, waarvan 300 m voor WDODelta gestart;
- Mastenbroek IJssel: Voorbereiding verkenning gestart.

De volgende mijlpalen zijn niet behaald en worden beiden begin 2023 afgerond:

- Stadsdijken Zwolle: Start realisatie van in totaal 7,5 km.
Gezien de marktontwikkelingen als gevolg van de oorlog in Oekraïne was het lastig een stabiele begroting te krijgen. Dit uitte zich in het niet kunnen ontvangen van offertes van onderaannemers, ontwikkelingen in de rente en onzekerheden over wat de gevolgen zouden zijn voor de financiering van Stadsdijken Zwolle. Daarnaast was er nog geen voldragen oplossing hoe we tijdens de uitvoering de bestaande bescherming tegen overstroming konden organiseren. Dit leidt tot een groter risico in de omvang van het benodigde krediet en de extra kosten uit hoofde van de financieringsopgave.
- IJsselwerken: Afronding voorontwerp 28,9 km dijk.

- Rampen- en crisisbeheersing bij hoogwater

Samen met Veiligheidsregio IJsselland is er deelgenomen aan de hoogwater oefening van de gemeente Deventer. Hierbij is de verbinding tussen de crisisorganisatie van WDODelta, gemeente Deventer en Veiligheidsregio IJsselland beoefend. De crisisorganisatie van WDODelta heeft ook een wateroverlast scenario beoefend waarbij een hoogwater situatie op de Vecht werd gesimuleerd in de zomerperiode. De nadruk bij deze oefening lag op het beoefenen van ons Actiecentrum Water en de verbinding tussen WDODelta met de crisisorganisatie van de veiligheidsregio.

1.3.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de gerealiseerde kosten van dit programma afgezet tegen de begroting.

De uiteenzetting gebeurt op basis van de categorieën welke ook specifiek in de begroting waren weergegeven.

Afwijkingen programma Waterveiligheid

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil Begroting Realisatie	
Personeelslasten	4.135	4.485	4.194	291	V - I
Goederen en diensten	2.462	2.250	2.301	-51	N - I
Kapitaallasten	7.487	7.315	7.351	-36	N - I
Onvoorzien en dotaties / onttrekkingen voorz.	-	-	-	-	
Inkomsten	-298	-110	-267	157	V - I
Totaal programma lasten	13.786	13.940	13.579	361	V

*) De begrotingspost inhuur personeel is in de vastgestelde begroting abusievelijk volledig in programma Maatschappij en Organisatie gepresenteerd, terwijl deze post ook dekking biedt voor de inhuur in de andere programma's. In bovenstaande cijfers is dit op de juiste wijze verdeeld (€ 1.274.000 Watersysteem; € 189.000 Waterketen; € 132.000 Waterveiligheid).

V	N	Toelichting
	36	Kapitaallasten: Zie toelichting Exploitatierekening naar programma's
291		Personeelslasten: Zie toelichting Exploitatierekening naar programma's
		Goederen en diensten + Inkomsten
125		Door de storm en hoogwater begin 2022 is er meer daak (= afval wat op de wal/kant blijft liggen nadat het water weer gezakt is) opgeruimd (N € 125K).
65		De beheer- en onderhoudsbudgetten van programma Waterveiligheid laten per saldo een nadeel zien van € 65K. We hebben te maken gehad met hoge indexatie op onderhoudscontracten.
110		Er is minder geld uitgegeven aan onderhoud waterkeringen (V € 110K). De uitgaven worden bepaald door de status van de dijk en wat gedurende het jaar wordt tegengekomen aan schade.
145		Vanaf 2022 zijn we om het jaar gaan oefenen met de dijkwachter. Hier was in de begroting 2022 geen rekening mee gehouden. Dit heeft geleid tot extra kosten voor o.a. communicatie (portofoons), verkeersregelaars en adviesbureau.
185		Enkele onderzoeken voor waterveiligheid zijn uitgesteld, omdat eerst de wettelijke beoordeling afgerond moest worden.
140		Voor het innovatieproject Opbarsten (toelichting: de versterkingsopgave van de waterkeringen wordt voor een belangrijk deel bepaald door de faalmechanismen piping en macrostabiliteit. Voor beide mechanismen is het opdrijven en opbarsten van de deklaag een belangrijke gebeurtenis in het faalpad dat leidt tot overstroming. Opdrijven en opbarsten van de deklaag van klei en/of veen kan plaatsvinden als de grondwaterdruk in de zandlaag hieronder groter is dan het gewicht van de deklaag. Voor afronding van het Reevediep wordt een voormalige primaire waterkering verwijderd. Dit biedt mogelijkheden om grootschalige proeven op deze kering uit te voeren, waarbij de dijk mag bezwijken) is een subsidiebeschikking ontvangen. De gemaakte voorbereidingskosten zijn 100% subsidiabel. Dit levert een voordeel op van € 80K. Daarnaast hebben wij nog een subsidie ontvangen voor de gemaakte kosten van Quickscan (V € 60K).
6		Overige verschillen
732	371	
	361	Totaal verschil (V)

1.4 Programma Maatschappij en Organisatie

1.4.1 Wat willen we bereiken en wat hebben we gedaan?

Binnen het programma maatschappij en organisatie hebben we voor de komende planperiode van het WBP drie strategische- en twintig operationele doelen geformuleerd. Voor het bereiken van die doelen, zijn in de begroting maatregelen benoemd. In hoeverre deze daadwerkelijk zijn uitgevoerd, wordt hieronder nader toegelicht.

H.-J. Wij dragen bij aan een duurzame toekomst

- H1. WDOdelta streeft ernaar om in 2025 energieneutraal te zijn, door evenveel elektriciteit duurzaam op te wekken als te verbruiken

Binnen het deelprogramma DuurzaamDOEN is gewerkt aan het beleidskader DuurzaamDOEN dat in maart 2022 door het AB is vastgesteld. Het beleidskader dient als strategisch kader voor de lange termijn opgaven.

Het kader kent drie pijlers; 1. Energieneutraal, 2. Broeikasgasneutraal en 3. Circulariteit.

Tevens is gewerkt aan de uitwerkingsnotitie DuurzaamDOEN die in december 2022 door het DB is vastgesteld.

De uitwerkingsnotitie dient als tactisch kader voor de lange termijn opgaven. Enkele voorbeelden van operationele voortgang:

- Pijler energieneutraal: start bouw van Coöperatief Windpark Staphorst Bovenwind, voorbereiding wind Kampen, doorgaande realisatie van zonneparken op rwzi's en gebouwen, participatie zonnepark Beilen;
- Pijler broeikasgasneutraal: lachgasonderzoek rioolwaterzuiveringen;
- Pijler circulariteit: voorbereiding project Echten Groengas;
- Pilot: verkennen mogelijkheden beter energiebeheer bedrijfsvoering op rwzi Hessenpoort met de Smart Energy Hub.

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. De deelname aan het Coöperatief Windpark Staphorst Bovenwind wordt gerealiseerd (ruim 12 mln. kWh) waardoor de opgave van 2025 (42 mln. kWh) voor meer dan 100% is behaald.	De bouw van Windpark Staphorst Bovenwind is gestart.

- H2. WDOdelta streeft ernaar bij de taakuitvoering in 2030 tenminste 49% broeikasgasreductie te bereiken t.o.v. 1990

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Er zullen diverse verkenningen worden uitgevoerd, zodat WDOdelta inzicht krijgt in deze opgave en de aanpak hiervan de komende jaren (H2.1).	Er lopen diverse (voor)verkenningen voor de pijler broeikasgasneutraal. Voorbeelden van de verkenningen zijn o.a. het meten van lachgasemissie op 2 rwzi's, mogelijkheden om methaanemissie te reduceren uit rwzi's, de mogelijkheden van duurzaam gebruik van hulpstoffen bij zuivering van afvalwater.

- J2/3. We streven ernaar om in 2030 50% minder primaire grondstoffen te gebruiken (J1), minder restafval (J2) en hoogwaardig recycling en grondstoffen uit afvalwater te winnen (J3)

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. In dit kader wordt duurzaamheid verankerd bij het inkoop- en aanbestedingsproces.	Procesaanpassing(en) zijn in 2022 gestart en krijgen verder vorm in 2023.

Begroting 2022	Realisatie 2022
b. Er worden diverse (voor)verkenningen uitgevoerd, die onderdeel vormen van de onderzoeksagenda duurzaamheid, zoals de pilot cellulose uit afvalwater bij de rwzi Dalfsen.	Er lopen doorgaand diverse verkenningen. Het eerder genomen AB besluit over de pilot cellulose is ingetrokken. Als het initiatief opnieuw wordt overwogen zal dit opnieuw ter besluitvorming aan het AB worden voorgelegd.

L.-O. Wij versterken de verbinding met de samenleving

- L1. Integrale benadering zodat waterbeheer, erfgoed en ruimtelijke kwaliteit samengaan

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Het actualiseren van het overzicht van ons erfgoed wordt in 2022 afgerond. Na afronding van de eind 2021 gehouden evaluatie wordt nader besloten welke invulling erfgoed zal krijgen.	De voortgang van de basisinventarisatie waterschapserfgoed (kaart en tijdlijn) is in het AB van 13 december 2022 ingebracht. De verdere invulling van erfgoed wordt opgepakt in 2023.

- M1. In 2027 is WDODelta verstrekt door internationale activiteiten (M2) en zijn onze internationale partners sterker geworden

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. We verstevigen van onze positie in ons strategisch netwerk: wij focussen op onze relatie met onze ITAF partners (Inspection Team Averting Floods).	Begin november heeft er een tweedaagse German - Dutch ITAF workshop plaatsgevonden bij WDODelta. In samenwerking met de Dutch Water Authorities zijn in 2022 de contacten met enkele Nederlandse ambassades in Europa verstevigd.

- N1. In 2027 zijn onze belangrijkste partners positief over onze samenwerking

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. De benodigde processen, besluiten en ICT voorbereidingen voor de Omgevingswet zijn voorbereid.	WDODelta is gereed met alle voorbereidingen, zowel digitaal als juridisch. De invoering van de Omgevingswet is landelijk uitgesteld naar 1 januari 2024.
b. In 2023 vinden de Waterschapsverkiezingen plaats. In 2022 wordt de voorbereiding gestart.	De verkiezingen inclusief de communicatiecampagne zijn voorbereid. Ook zijn de voorbereidingen gestart voor het introductieprogramma van DB en AB. Er zijn factsheets opgesteld en de ambtelijke ondersteuning voor het opstellen van een Coalitieakkoord wordt ambtelijk vormgegeven.

P-R. Wij voeren onze taken uit tegen maatschappelijk verantwoorde kosten

- Q1. We voeren taken uit in een goede balans tussen kosten, prestaties en risico's

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. Het assetmanagement is organisatiebreed geïmplementeerd. Diverse AMP's worden als continue activiteit opgesteld. Rollen worden ingebed in nieuw ontwikkelde werkwijzen binnen bestaande processen.	Er zijn tactische kaders voor assetmanagement opgesteld: de onderhoudsstrategie, het inspectiekader en formats voor de AMP's. De rollen van assetmanagement zijn ontwikkeld en geïmplementeerd op de Management Development dagen.

Begroting 2022	Realisatie 2022
b. Om te voldoen aan wetgeving (compliance) worden in 2022 maatregelen uitgevoerd, afhankelijk van de eind 2021 opgeleverde impactanalyse.	De diverse deelprojecten om de nieuwe wetgeving (16 wetten) te implementeren verlopen conform planning en daarmee liggen we goed op schema. Het Kernteam Nieuwe Wetgeving zorgt voor coördinatie, bemensing en voortgang. De planmatige aanpak is erop gericht om de realisatie van de projecten zoveel mogelijk via de reguliere lijnorganisatie op te pakken. Dit implementatietraject loopt de komende jaren verder door en blijft een grote inzet van onze organisatie vragen.
c. In lijn met BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) wordt geïnvesteerd in verhoging van de cyberweerbaarheid, zodat in 2023 weerbaarheidsniveau 4 behaald is.	Alle deelprojecten kennen voldoende voortgang. Er wordt toegewerkt naar het behalen van niveau 4 voor de belangrijkste onderdelen. Naast technische maatregelen wordt ook gewerkt aan bewustwording en gedrag. Streven is op de belangrijkste onderdelen niveau 4 te behalen eind 2023. Een aantal activiteiten lopen door naar 2024.

- R1. Komend decennium gaan we actief nieuwe technieken en innovaties toepassen in onze organisatie

Begroting 2022	Realisatie 2022
a. We gaan actief nieuwe technieken en innovaties toepassen in onze organisatie vanuit de opgave Digitale Transformatie, als onderdeel van de onderzoeksagenda.	Er zijn diverse toepassingen ontwikkeld en als pilot toegepast, zoals de slimme kraan. Ook is gestart met het verkennen van de mogelijkheden voor het toepassen van Artificial Intelligence (AI) bij het zuiveringsproces.

1.4.2 Wat hebben we gedaan met betrekking tot de reguliere werkzaamheden?

Het overzicht van erfgoed is geactualiseerd met een digitale interactieve kaart Waterschapserfgoed. Dit nieuwe overzicht van ons waterschapserfgoed maakt historische en landschappelijke waarden van onze waterschapseigendommen inzichtelijk. Het overzicht zal in de loop van 2023 worden aangevuld met Het Verhaal van Water op basis van de tijdlijn van ons waterschap.

Na een aantal lastige jaren op het gebied van internationale samenwerking (COVID-19) is in de tweede helft van 2022 de draad weer opgepakt. Er zijn diverse missies geweest naar Zuid-Afrika en Burkina Faso. Daarnaast is specifiek ingezet op het versterken van de samenwerking met ITAF partners. Begin november 2022 heeft er een tweedaagse German - Dutch ITAF workshop plaatsgevonden bij WDODelta. In samenwerking met de Dutch Water Authorities zijn de contacten met enkele Nederlandse ambassades in Europa verstevigd.

De invoering van de Omgevingswet is enkele malen uitgesteld. De voorbereidingen op het gebied van processen en besluiten en ICT voor de daadwerkelijke invoering zijn afgerond en de organisatie staat daarmee gesteld voor de invoering van de Omgevingswet.

1.4.3 Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel zijn de gerealiseerde kosten van dit programma afgezet tegen de begroting. De uiteenzetting gebeurt op basis van de categorieën welke ook specifiek in de begroting waren weergegeven.

Afwijkingen programma Maatschappij en Organisatie

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil Begroting Realisatie	
Personeelslasten	16.778	17.681	18.837	-1.156	N - I
Goederen en diensten	12.180	14.874	13.611	1.263	V - I/S
Kapitaallasten	2.177	2.120	2.501	-381	N - I
Onvoorzien en dotaties / onttrekkingen voorz.	-138	125	62	63	V - I
Inkomsten	-704	-721	-783	62	V - I
Totaal programma lasten	30.293	34.079	34.228	-149	N

*) De begrotingspost Personeelslasten is met € 487.000 verhoogd en de post Goederen en diensten met € 487.000 verlaagd ten opzichte van de vastgestelde begroting. Dit betreft de post reiskosten die nl. in de realisatie als Personeelslast wordt doorbelast naar de programma's.

*) De begrotingspost inhuur personeel is in de vastgestelde begroting abusievelijk volledig in programma Maatschappij en Organisatie gepresenteerd, terwijl deze post ook dekking biedt voor de inhuur in de andere programma's. In bovenstaande cijfers is dit op de juiste wijze verdeeld (€ 1.274.000 Watersysteem; € 189.000 Waterketen; € 132.000 Waterveiligheid).

V	N	Toelichting
	381	Kapitaallasten: Zie toelichting Exploitatierkening naar programma's
		Personeelslasten
	991	Personeelslasten: Zie toelichting Exploitatierkening naar programma's.
	110	Er is een naheffing betaald over de werkkostenregeling 2021 (N € 110K) en wordt veroorzaakt door de thuiswerkvergoeding die alle medewerkers ontvangen.
	200	Vanwege krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om zelfstandig nieuwe medewerkers te werven. In 2022 is daar vaker een extern bureau voor ingeschakeld.
145		Het restant bestaat uit diverse kleine verschillen.
63		Voorzieningen: Zie de paragraaf incidentele baten en lasten en de toelichting op de balans
		Goederen en diensten + Inkomsten
236		De kosten voor de uitvoering van de belastinginning door GBLT zijn lager uitgevallen (V € 236K). Dit wordt met name veroorzaakt door minder kosten voor het drukwerk/postbezorging, de inzet van deurwaarders, de verbetering van het afhandelingsproces van bezwaren (NCNP) en het sociaal incasseren. Ook is de post onvoorzien niet aangewend. Vanwege de desinvestering van de geactiveerde SaaS-oplossing viel het voordeel vanwege latere afschrijving minder hoog uit.
335		Waterschappen betalen net zoals het Rijk en de gemeenten een bijdrage voor de uitvoering van de Wet WOZ, met name voor de waardering van gebouwde objecten door de gemeenten. De Unie heeft actief ingezet op verlaging van de waterschapsbijdrage aan de landelijke WOZ-kosten en met succes. Dit resulteert in een lagere bijdrage.
205		In de begroting wordt de volledige bijdrage voor het Waterschapshuis geraamd in programma M&O, omdat op dat moment nog niet bekend is hoe de inzet verdeeld gaat worden over de verschillende programma's. Inmiddels is duidelijk dat de last voor de programma's Watersysteem, Waterketen en Waterveiligheid respectievelijk € 60K, € 135K en € 10K hoger worden. Binnen programma M&O kan vervolgens € 205K aan bijdrage worden afgeraamd. Per saldo is dit een voordeel van € 5K.
250		Personeelskrapte heeft de vervanging en het onderhoud van (kantoor)apparatuur minder aandacht gehad (V € 250K). Hier zal de komende tijd nog een inhaalslag gemaakt worden is de verwachting.
220		De kosten van telefonie vallen hoger uit omdat er bestellingen uit 2021 pas in 2022 geleverd zijn. Dit heeft bij de jaarrekening 2021 een voordeel opgeleverd en leidt nu tot een nadeel van € 220K.
480		Door corona zijn er faciliteiten rondom thuiswerken versneld ingevoerd, waardoor er extra softwarelicenties benodigd waren. Daarnaast stijgt het aantal medewerkers van WDO Delta waardoor het volume van de licenties eveneens toeneemt. Ook zijn de prijzen van de licenties meer gestegen dan de toegepaste inflatiecorrectie. Dit resulteert in een nadeel van € 480K.

325		Als gevolg van corona in het eerste deel van 2022 zijn er minder kosten gemaakt voor onze internationale samenwerking, voor festivals en evenementen (waar normaal gesproken aan wordt bijgedragen) en voor operationele kosten (zoals dienstreizen en recepties).
450		Er zijn minder uitgaven gedaan aan onderzoekskosten voor o.a. duurzaamheid (vanwege vertraging in de geplande opstartfase in 2022 resteert er eenmalig € 245K), assetmanagement (minder benodigd door effectievere inzet; restant schuift door naar 2023 € 165K) en cultureel erfgoed (€ 40K).
224		Overige verschillen
2.233	2.382	
	-149	Totaal verschil (N)

2. Paragrafen

De paragrafen, die verplicht voorgeschreven zijn, geven een dwarsdoorsnede van de jaarstukken. Met de genoemde onderwerpen is vrijwel altijd een groot financieel belang gediend. De paragrafen geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn.

2.1 Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en doorontwikkeling van de bedrijfsvoering, conform artikel 4.21 van het Waterschapsbesluit. De realisatie van beleidsvoornemens, zoals verwoord in de begroting, wordt in onderstaande tekst beschreven.

Doelsturing

Vanaf het jaar 2022 wordt het WBP uitgevoerd via de vier programma's van WDOdelta conform de vastgestelde doelen en maatregelen. In samenhang hiermee zijn het sturingsmodel en de P&C cyclus verder doorontwikkeld, zodat het realiseren van de WBP-doelen optimaal verloopt. De programmaplannen vormen de basis van de begroting en zijn voorzien van maatregelen, de geschatte tijdsinspanning en prioritering. De voortgang hiervan wordt gemonitord via de bestuur-tussenrapportages.

Dit jaar zijn wij begonnen met de voorbereiding van een effectrapportage, te beginnen met een 9-tal doelen. Met dit instrument worden de voortgang van de doelen en de te bereiken effecten beter gemonitord. Conform het opgestelde plan van aanpak zal in 2023 een eerste effectrapportage opgesteld worden, die geleidelijk wordt uitgebreid.

Organisatie ontwikkeling

Vanaf het jaar 2022 zijn voor de integrale professionalisering van de ambtelijke organisatie 4 speerpunten benoemd:

- Sturingsmodel;
- Strategie en beleidsproces;
- Assetmanagement;
- Informatie als Fundament (IAF).

Deze speerpunten zijn in samenhang ontwikkeld en via een Management Development ontwikkelingstraject, met managers en medewerkers doorontwikkeld en geïmplementeerd. Ook zijn de recent opgestelde kernwaarden van ons waterschap: eigenaarschap, wendbaar, doelgericht en iedereen in de kracht, aan de orde geweest in diverse bijeenkomsten en afdelingssessies.

De implementatie van het strategie en beleidsproces heeft in 2022 plaatsgevonden, zowel de personele kant, als het ontwikkelen van verbeterde werkprocessen. De eerste effecten zijn zichtbaar.

Begin 2022 heeft het dagelijks bestuur het SAMP (Strategisch Asset Management Plan) vastgesteld. Met dit strategisch kader worden bij bestuurlijke voorstellen de afweging kosten-prestatie-risico vanaf 2022 explicieter gemaakt. Ook zijn diverse kaders voor Assetmanagement vastgesteld, zoals de onderhoudsstrategie, inspectiekader en formats voor AMP's (asset management plannen). Daarnaast zijn ook per assetgroep diverse concrete AMP's opgesteld, hetgeen ook in de komende jaren verder wordt voortgezet.

Informatieveiligheid heeft ook hoge prioriteit gekregen. Op basis van het opgestelde plan van aanpak zijn in verschillende maatregelen doorgevoerd. Daarbij zijn er 4 sporen: mens, techniek, processen en governance. Dit plan zal ook in 2023 nog verder geïmplementeerd worden om eind 2023 op de belangrijkste onderdelen te gaan voldoen aan volwassenheidsniveau 4 van de centraal door de UVW vastgelegde afspraken over BIO-veiligheid.

De doorontwikkeling van de informatievoorziening heeft plaatsgevonden in het deelprogramma IAF. In dit deelprogramma wordt gewerkt op basis van de WILMA architectuur principes en wordt de informatievoorziening op een hoger plan gebracht. Applicaties worden bijvoorbeeld aanbesteed met als eis een SAAS (Software as a Service) oplossing, waarbij er gewerkt wordt naar een geïntegreerd applicatielandschap.

Het hybride werken is verder ingevoerd. Nadat de Coronamaatregelen in het voorjaar van 2022 werden opgeheven, blijkt dat het hybride werken in Nederland, en ook bij WDODelta een blijvend karakter heeft en bijdraagt aan flexibel werken en modern werkgeverschap.

Ontwikkeling bedrijfsvoering

Vanaf medio 2022 is een kwartiermaker CIO werkzaam geweest. Zijn advies is om de organisatie meer procesgericht en meer integraal door te ontwikkelen. De CIO rol zal beter moeten worden geborgd in een aan te stellen directeur bedrijfsvoering/CIO. De voorbereidingen voor het plan van aanpak ontwikkeling bedrijfsvoering/CIO-office en het concept profiel CIO zijn opgesteld voor besluitvorming begin 2023.

De auditpool heeft ook diverse audits uitgevoerd. Dit zijn ieder jaar de audits bij de afdeling VHG (vergunningverlening en handhaving) en beheer Keten, waar sprake is van ISO-gecertificeerde processen. Jaarlijks wordt een audit kalender opgesteld. Zo zijn onder meer audits uitgevoerd naar het inkoopproces aanbestedingen en de overdracht van projecten naar de beheerorganisatie.

Het contractmanagement is verder geprofessionaliseerd. Het aantal contractmanagers is gereduceerd. Voorheen werd de rol contractmanager veelal ingevuld als (klein) onderdeel van een functie. Onze inzet is dat contractmanagers meer tijd en kennis hebben om hun rol goed in te kunnen vullen. Door deze centralisatie is de focus op goed contractbeheer en doorontwikkeling van contractmanagement beter geborgd. De processen zijn beschreven, en essentiële stappen, zoals de inkooporders, worden afgedwongen door de inrichting van het financieel systeem. De contractmanagers, contractbeheerders en contracteigenaren hebben ook een training gehad.

Het financieel programma is ook nog verder doorontwikkeld. Voor de gewenste ontsluiting van data, benodigd voor het sturingsproces van de afdelingen, is nog wel een extra slag benodigd. In afstemming met meerdere waterschappen en de leverancier zijn hiervoor stappen gezet die ook nog in het jaar 2023 worden voortgezet.

Om compliant te kunnen zijn, worden diverse nieuwe wetten doorgevoerd. Ook de Omgevingswet, die al enkele malen is uitgesteld, is compleet voorbereid. Het erbij behorende KTO (klant tevredenheidsonderzoek) is verschoven naar 2023.

Vanuit de in 2016 (fusiejaar) afgesloten contracten voor onze applicaties moeten de komende jaren diverse applicaties opnieuw worden aanbesteed. Deze omvangrijke opgave is beheersbaar gemaakt door te prioriteren. Ook worden een aantal applicaties vanuit het HWH landelijk (Het WaterschapsHuis) opnieuw aanbesteed.

Vanaf 2022 is versterkt zichtbaar dat onder meer door de opleving van economie in combinatie met een pensionering van een deel van het medewerkersbestand er sprake is van structurele krapte op de arbeidsmarkt. Om potentiële werknemers te interesseren voor het werken bij een waterschap is de campagne “werken bij het waterschap, daar komt meer bij kijken” gestart. Deze campagne heeft tot concrete resultaten geleid.

Afgelopen jaar is onderzocht hoe de telefonische bereikbaarheid van WDODelta is. Op basis van de uitkomst zijn diverse verbeteringen doorgevoerd. Door uitstel van de Omgevingswet naar medio 2023 is het geplande KTO (klant tevredenheidsonderzoek) bewust uitgesteld naar het jaar 2023.

Concerncontrol

Met ingang van 1 januari 2024 zal een Rekenkamer verplicht zijn. De voorbereidingen hiervan zijn deels al uitgevoerd. Het procesvoorstel is voorbereid, en er is een voorbereidingscommissie “invoering Rekenkamer” ingesteld. Eind 2022 is een Visie Rekenkamer opgesteld, die in 2023 door het AB zal worden vastgesteld

In 2022 is de accountantsdienst opnieuw aanbesteed middels een Europese aanbestedingsprocedure. De definitieve gunning vindt plaats begin 2023 door het AB.

Risicomanagement

WDODelta stuurt actief op risicomanagement, waarbij de focus is gericht op financiële risico's, kwalitatieve risico's en fraude risico's. De financiële risico's worden beheerst door jaarlijkse actualisatie van het financiële

weerstandsvermogen. Kwalitatieve risico's worden beheerst door op programmaniveau beheersmaatregelen in kaart te brengen en monitoring. Met een frauderisicoanalyse zijn verder dertien fraude risicoclusters in beeld gebracht. Acht van de dertien risicoclusters zijn voldoende beheerst met o.a. controles en functiescheiding in financiële processen, gedragscode, beëdiging van medewerkers en door het hebben van een klokkenluidersregeling en vertrouwenspersoon. In het geval van een melding wordt onderzoek ingesteld. Voor de overige frauderisico's worden nog beheersmaatregelen uitgewerkt. Er worden audits uitgevoerd om te toetsen, zoals bijvoorbeeld een audit overtollig materieel en een audit op mandatering.

In iedere organisatie bestaat het risico dat, ondanks beheersmaatregelen, het management beheersmaatregelen doorbreekt en er is een risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, governance, een open cultuur, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon en audits dragen er toe bij dat wij bovenstaande kunnen signaleren en beheersen.

Informatiebeveiliging heeft hoge prioriteit, de sector Waterschappen heeft ambities vastgesteld m.b.t. Baseline Informatieveiligheid Overheden (BIO). In opdracht van het DB is een audit uitgevoerd naar de BIO.

Het dagelijks bestuur is van mening dat met de wijze waarop het risicomanagement wordt uitgevoerd de risico's m.b.t. een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze aandacht krijgen.

2.2 Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

In de paragraaf betreffende de ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar kan worden ingegaan op externe en interne ontwikkelingen die zich sinds het vaststellen van de vorige begroting en de behandeling van de meerjarenraming hebben voorgedaan. Bovendien kunnen afwijkingen van de uitgangspunten en grondslagen, zoals deze voor de vorige begroting en de meerjarenraming zijn gehanteerd, en belangrijke afwijkingen in de cijfers van de meerjarenraming in deze paragraaf nader worden toegelicht. In plaats van een aparte paragraaf is er voor gekozen om de algemene ontwikkelingen van het afgelopen jaar op te nemen in de programmaverantwoordingen.

2.3 Incidentele baten en lasten

De paragraaf betreffende de incidentele baten en lasten bevat een overzicht van de baten en lasten die als eenmalig mogen worden beschouwd. In de onderstaande tabel zijn deze uiteengezet. Het onderstaande overzicht biedt geen inzicht in de integrale lasten die met een specifiek onderwerp samenhangen. Er is sprake van (mogelijke) samenhang met structurele lastenmutaties.

Betreft	Begroting 2022	Realisatie 2022
NOVI samenwerkingsverband	200	100
1,5 fte RIVUS en Fluvius	105	50
Opbrengst detachering aan het Waterschapshuis	-100	-183
Implementatie assetmanagement	300	235
Implementatie nieuwe wetten	100	-
Digitale transformatie: verkenning/toepassing nieuwe technologie	40	40
Extra impuls WOM	300	294
Verminderen kwetsbaarheid procesautomatisering	234	234
Duurzaamheid	525	450
Onttrekking egalisatiereserve watersysteemheffing	-4.000	-4.000
Onttrekking egalisatiereserve zuiveringsheffing	-1.350	-1.350
Desinvestering SaaS-oplossing AllSolutions		1.200
Activering kosten Hessenpoort		-275
Tijdelijke pompinstallatie Eefde		630
Rentelasten (i.v.m. te hoge balanswaarde per 31-12-2021)		-120
Mutaties voorzieningen (zie specificatie)		-44

Novi

De jaarlijkse bijdrage is beperkt gebleven. Dit is ook structureel meegenomen in de begroting 2023.

1,5 fte RIVUS en Fluvius

De doorontwikkeling en bijdrage van het programma RIVUS en Fluvius zijn nog niet volledig uitgerold door personeelontwikkelingen (intern en extern) en het proces Wij Verbeteren.

Opbrengst detachering Waterschapshuis

De totale opbrengst aan detachering aan het Waterschapshuis (over verschillende afdelingen) bedraagt over € 183.000.

Assetmanagement

De bedrijfsapplicatie voor assetmanagement moet worden aanbesteed. De ondersteuning voor inrichting en vulling is daardoor uitgesteld, waardoor er een gedeelte van de extra beschikbaar gestelde middelen doorschuift naar 2023.

Implementatie nieuwe wetten

Door een efficiënte inzet van eigen personeel waren de extra beschikbaar gestelde middelen niet nodig.

Duurzaamheid

Binnen het deelprogramma DuurzaamDoen is gewerkt aan het beleidskader DuurzaamDOEN dat in maart 2022 door het AB is vastgesteld. Het beleidskader dient als strategisch kader voor de lange termijn opgaven. Ook is gewerkt aan de uitwerkingsnotitie DuurzaamDOEN die in december 2022 door het DB is vastgesteld. De uitwerkingsnotitie dient als tactisch kader voor de lange termijn opgaven. Binnen de ambtelijke organisatie is vervolgens verder invulling gegeven aan het strategisch en tactisch beleid via een operationele aanpak voor de komende jaren.

Onttrekking reserves

Ten laste van de egalisatiereserves is de begrote onttrekking van € 5,35 miljoen gebracht ((Watersysteemheffing € 4 miljoen en Zuiveringsheffing € 1,35 miljoen).

Desinvestering SaaS-oplossing AllSolutions

In de (internationale) regelgeving is bepaald dat SaaS-oplossingen (inclusief de eigen voorbereidingskosten) niet meer geactiveerd mogen worden. Dit betekent een overschrijding van de kaptaallasten van € 1.122.000.

Activering kosten Hessenpoort

De externe kosten van de pilot H2essenpoort bedragen € 275.000. Deze kosten zijn vanwege de voorwaarden uit de subsidieverstreking geactiveerd.

Pompinstallatie Eefde

Vanwege de droge zomer moest er een tijdelijke pompinstallatie bij Eefde geplaatst worden. Onze bijdrage bedroeg € 630.000.

Rentelasten

Uit de accountantscontrole 2021 bleek het balansbedrag aan nog te betalen rente € 120.000 te hoog te zijn. Dit bedrag is in 2022 vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Toevoegingen en onttrekkingen voorzieningen

De voorzieningen zijn per saldo als volgt eenmalig gemuteerd:

- Pensioenverplichting bestuurders (lopend) (vrijval € 172.000);
- Pensioenverplichting bestuurders (individueel – indexatie) (dotatie € 114.000);
- Wachtgeld voormalig bestuurders (vrijval € 290.000);
- Uitkering voormalig personeel/mobiliteitsvoorziening (dotatie € 304.000).

2.4 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

In de paragraaf onttrekkingen aan bestemmingsreserves en voorzieningen wordt ingegaan op de bedragen die uit de voorzieningen worden onttrokken, alsmede op het beroep dat op de bestemmingsreserves is gedaan.

Onttrekkingen aan bestemmingsreserves

Ten laste van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie zijn alleen de begrote onttrekkingen gedaan (Watersysteemheffing € 4,0 miljoen en Zuiveringsheffing € 1,35 miljoen). De bestemmingsreserve HWBP is niet gemuteerd.

Onttrekkingen aan voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en worden gevormd voor specifieke kostenposten, verplichtingen, verliezen of risico's die zijn ontstaan in het verleden, waarvan de omvang op voorhand redelijkerwijs in te schatten is. De volgende bedragen zijn onttrokken of vrijgevallen ten gunste van de exploitatie:

Onttrekkingen aan voorzieningen:	x € 1.000
- Pensioenverplichting bestuurders	351
- Wachtgeld voormalig bestuurders	321
- Uitkering voormalig personeel/mobiliteit	117
- Thuiswerkfaciliteiten	35
- Jubilea uitkeringen	43
- Overige voorzieningen	54
TOTAAL	921

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de balans.

2.5 Waterschapsbelastingen

Waterschappen bekostigen hun taken door het heffen van belastingen, de watersysteemheffing en de zuiveringsheffing.

De kosten van de waterkeringszorg, het waterkwantiteitsbeheer en het waterkwaliteitsbeheer met uitzondering van het zuiveringsbeheer worden gefinancierd uit één watersysteemheffing, die wordt betaald door inwoners en de eigenaren van gebouwde en ongebouwde onroerende zaken. De inwonersdichtheid en de economische waardeverhoudingen zijn de centrale uitgangspunten voor de financiering van het waterbeheersysteem.

De zuiveringsheffing is toegespitst op de kosten van de zuivering, het transport van afvalwater en de verwerking van het zuiveringsslib.

De directe lozingen op het oppervlaktewater worden in de verontreinigingsheffing betrokken. De opbrengsten daarvan gaan naar watersysteembeheer.

In de door het bestuur vastgestelde kostentoedelingsverordening is vastgelegd hoe de taakkosten van de taak watersysteembeheer naar aard en omvang van het belang worden verdeeld over de belanghebbenden in de taak.

<i>Categorie</i>	<i>Percentage</i>
• Inwoners	35,00%
• Gebouwd	47,98%
• Agrarisch en overig ongebouwd	16,65%
• Bos en natuur	0,37%

De kostenverdelingsverordening is niet van toepassing op de zuiveringstaak. De kosten hiervan worden opgebracht door bedrijven en huishoudens die afvalwater lozen.

Kwijtschelding

WDODelta hanteert een kwijtscheldingsnorm van 100% en voert daarmee een maximaal kwijtscheldingsbeleid.

Voor kwijtschelding werd rekening gehouden met onderstaande eenheden:

- watersysteembeheer (inwoners)	14.300
- zuiveringsheffing (v.e.)	26.800

De aanslagoplegging en invordering van de waterschapsbelastingen geschiedt door het Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT). De controle op de volledigheid van de belastingopbrengsten maakt onderdeel uit van het controleprogramma van de accountant van GBLT.

Watersysteembeheer

De belastingopbrengst is als volgt:

Bedragen x € 1.000.000

	Begroting 2022	Realisatie 2022
Ingezetenen	29,1	29,3
Gebouwd	37,8	39,1
Ongebouwd	12,3	12,2
Natuur	0,3	0,3
Wegen	0,8	0,9
Verontreinigingsheffing	0,2	0,4
Kwijtschelding	-1,6	-1,2
Oninbaar/vrijval voorziening	-0,2	-0,1
	78,7	80,9

Grondslag voor de heffing:

	Begroting 2022	Realisatie 2022
Ingezetenen (bruto) in wooneenheden	266.000	267.200
Gebouwd binnendijs (WOZ-waarde, bedragen x € 1 mln.)	88.814	91.733
Gebouwd buitendijs (WOZ-waarde, bedragen x € 1 mln.)	736	709
Ongebouwd, oppervlakte binnendijs (in hectare)	148.800	148.600
Ongebouwd, oppervlakte buitendijs (in hectare)	3.300	3.500
Ongebouwd, oppervlakte wegen binnendijs (in hectare)	5.200	5.300
Ongebouwd, oppervlakte wegen buitendijs (in hectare)	-	-
Natuur, oppervlakte (in hectare)	55.800	56.200
Kwijtschelding ingezetenen (in wooneenheden)	-14.300	-10.700

Opbrengst belastingen

De opbrengst is hoger uitgekomen dan begroot vanwege met name de gunstige waardeontwikkeling en areaaluitbreidingen in de woningmarkt. Er was bij het opstellen van de begroting rekening gehouden met een waardestijging van 7%, die op dat moment iets onder het niveau lag van de verwachte waardestijging voor belastingjaar 2021. Mede door onzekerheden over het effect van de coronacrisis en dat er medio 2021 nog geen actuele WOZ-waarden met peildatum 1-1-2021 beschikbaar waren, is voor belastingjaar 2022 deze waardestijging gehanteerd. De werkelijke waardestijging komt uit op ongeveer 10,5% (€ 1.332.000 V).

Met betrekking tot de voorgaande belastingjaren is er sprake van een extra opbrengst aan verontreinigingsheffing bedrijfsruimten (bronningen) over 2021 dan werd ingeschat (€ 132.000 V).

Kwijtschelding

In de begroting was rekening gehouden met een bedrag voor kwijtschelding ingezetenenomslag van € 1.567.000. De werkelijke kwijtschelding komt uit op € 1.173.000; dit laatste bedrag is inclusief een bedrag van € 78.000 voor nog te verwachten kwijtschelding met betrekking tot verzoeken die na 31 december 2022 zullen worden gedaan.

Zuiveringsbeheer

De belastingopbrengst was als volgt:

Bedragen x € 1.000.000

Zuiveringsbeheer	Begroting 2022	Realisatie 2022
Opbrengst bedrijven	13,7	13,7
Opbrengst huishoudens	37,1	37,2
Kwijtschelding	-1,6	-1,2
Oninbaar/vrijval voorziening	-0,2	-0,1
	49,0	49,6

Grondslag voor de heffing:

	Begroting 2022	Realisatie 2022
Verontreinigingseenheden bedrijven (v.e.'s)	227.600	225.700
Verontreinigingseenheden forfaitair (v.e.'s)	617.200	619.200
Kwijtschelding huishoudens (v.e.'s)	-26.800	-20.400

Opbrengst belastingen

De prognose per einde belastingjaar is voor de zuiveringsheffing in totaliteit ongeveer gelijk aan de kerncijferbegroting waarbij de woonruimten een hogere opbrengst laten zien (hogere aantal huishoudens) en de bedrijfsruimten (als gevolg van saneringsmaatregelen) een lagere opbrengst.

De verwachte opbrengt voor de overige bedrijfsruimten blijft iets achter ten opzichte van de kerncijferbegroting en wordt voor een deel veroorzaakt door een lagere waterverbruik waarvan de oorzaak terug te herleiden is aan de beperkingen ten tijde van de coronaperiode begin 2022.

Voor belastingjaar 2021 leiden de adviezen bij de heffingstechnologische bedrijfsruimten tot een hogere aanslag (€ 190.000).

Kwijtschelding

In de begroting was rekening gehouden met een bedrag voor kwijtschelding ingezetenenomslag van € 1.611.000. De werkelijke kwijtschelding komt uit op € 1.226.000; dit laatste bedrag is inclusief een bedrag van € 110.000 voor nog te verwachten kwijtschelding met betrekking tot verzoeken die na 31 december 2022 zullen worden gedaan.

Oninbaar

Bij het opstellen van de jaarcijfers voor heffing en inning van de waterschapsbelasting doet GBLT ieder jaar een voorstel voor de te treffen voorziening dubieuze heffingsdebiteuren. Hiervoor is door GBLT een methode ontwikkeld gebaseerd op een risico inschatting ten aanzien van de mate van incassering van de vorderingen. Deze systematiek voor het debiteurensaldo is op basis van een statisch-dynamische beoordeling van de fase waarin een vordering zich bevindt.

Vanwege de KinderOpvangToeslagenAffaire (KOTA) mogen de waterschappen de in de voorgaande jaren als oninbaar of als kwijtschelding afgeboekte aanslagen van gedupeerde ouders bij het Rijk in rekening brengen. Dit bedrag is tot nu toe bepaald op € 16.527. Deze KOTA vergoeding is ten gunste van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren gebracht.

Volgens de jaaropgave GBLT moet uitgegaan worden van een voorziening dubieuze belasting debiteuren per ultimo 2022 van € 578.000.

Oninbaar watersysteembeheer

Bedragen x € 1.000

Op basis van besluiten oninbaar verklaard en verantwoord in de exploitatie		119
Stand van de voorziening dub. belastingdebiteuren op 1-1	314	
Benodigde stand voorziening dub. belastingdebiteuren op 31-12	287	
		27
Totaal oninbaar Watersysteemheffing		146

Oninbaar zuiveringsbeheer

Bedragen x € 1.000

Op basis van besluiten oninbaar verklaard en verantwoord in de exploitatie		162
Stand van de voorziening dub. belastingdebiteuren op 1-1	311	
Benodigde stand voorziening dub. belastingdebiteuren op 31-12	291	
		20
Totaal oninbaar Zuiveringsheffing		182

Samengevat (incl. dividend)
 Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil Begroting Realisatie
<i>Opbrengst watersysteemheffing</i>				
Watersysteem- en wegenheffing gebouwd	36.866	37.767	39.087	1.320
Watersysteem- en wegenheffing ingezetenen	28.202	29.116	29.289	173
Watersysteem- en wegenheffing ongebouwd	11.795	12.253	12.242	-11
Watersysteem- en wegenheffing natuur	280	291	295	4
Watersysteem- en wegenheffing wegen	836	852	896	44
Verontreinigingsheffing	588	220	414	194
Kwijtschelding	-1.299	-1.565	-1.173	392
Oninbaar	-96	-200	-119	81
Dividend	1.635	2.001	1.816	-185
<i>Totaal opbrengst watersysteemheffing</i>	<i>78.807</i>	<i>80.735</i>	<i>82.747</i>	<i>2.012</i>
<i>Opbrengst zuiveringsbeheer</i>				
Zuiveringsheffing bedrijven	14.590	13.679	13.720	41
Zuiveringsheffing huishoudens	35.574	37.091	37.247	156
Kwijtschelding	-1.312	-1.611	-1.226	385
Oninbaar	-106	-200	-163	37
Dividend	244	299	271	-28
<i>Totaal opbrengst zuiveringsbeheer</i>	<i>48.990</i>	<i>49.258</i>	<i>49.849</i>	<i>591</i>
Dividend (programma M&O)	-	-	246	246
Totaal	127.797	129.993	132.842	2.849

*) Dividend (programma M&O) betreft ontvangen dividend m.b.t. Zonnepark De Mussels (zie paragraaf Verbonden partijen).

2.6 Weerstandsvermogen

Inleiding

Als waterschap worden we geconfronteerd met uiteenlopende risico's. Een risico is de kans op het zich voordoen van een onzekere en ongewenste gebeurtenis met nadelige gevolgen. Om risico's te beheersen voeren wij risicomanagement uit. Risicomanagement is het systematisch inventariseren, registreren, actualiseren, monitoren en beheersen van risico's. Risicomanagement draagt bij aan voorspelbaarheid en beheersing. Om de eventuele financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen houdt WDODelta een algemene financiële reserve beschikbaar, dit is het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de financiële risico's en de financiële reserve, het weerstandsvermogen wordt gevormd door de algemene reserve.

Risicoprofiel WDODelta

Onderstaande Hittekaart geeft een totaaloverzicht van het aantal geïnventariseerde risico's. Er zijn drie impact-categorieën: beperkt (groen), gemiddeld (oranje), zeer groot (rood). Naarmate kans op voordoen en financiële impact groter zijn is de totale impact groter. Eind 2022 zijn in totaal 19 financiële risico's van betekenis in kaart gebracht. Er zijn geen risico's in de categorie 'zeer groot' (rood) waargenomen.

Hittekaart samenvatting financiële risico's							
Financiële impact (€)	> 2,5 mln.	1					
	1,0 - 2,5 mln.	2	4	1			
	0,4 - 1,0 mln.	1	3	2	2		
	0,1 - 0,4 mln.			1	2		
	< 0,1 mln.						
		5%	10%	30%	50%	70%	90%
		Kans van voordoen					

(Tabel geeft de indeling van de 19 financiële risico's weer.)

Risico's met gemiddelde impact (oranje) zijn:

- een computerhack en/of gijzelsoftware;
- niet productief (te activeren) personeel, bijvoorbeeld in geval van een (stikstof) bouwstop;
- meer en duurdere inhuur bij het niet kunnen vervullen van vacatures;
- een hoger percentage oninbare belastingen;
- meer personele inzet voor toezicht i.v.m. Wet Kwaliteitsborging bouwprojecten;
- hogere kosten door materiaaltekort a.g.v. uitwijken naar duurdere alternatieven;
- breuk persleiding van significante omvang en/of bovenmatige inzet noodvoorzieningen bij calamiteit.

Berekening omvang weerstandsvermogen

De geïnventariseerde risico's met bijbehorende kans van voordoen en de financiële impact worden met behulp van een statistische methode (Monte Carlo Simulatie met 90% zekerheidsmarge) vertaald naar de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen. Daarnaast spelen er sterk wisselende onzekerheden (energiecrisis, inflatie, rentestijging, loongolf, tekorten, en geopolitieke ontwikkelingen) die kunnen resulteren in mogelijke onvoorziene financiële risico's. Voor dit soort onvoorziene omstandigheden wordt voor de berekening van de omvang van het weerstandsvermogen een risico-opslagfactor gehanteerd van 1,6 welke is vastgesteld door het AB.

Het weerstandsvermogen wordt voor twee taken (zuiveringsbeheer en watersysteembeheer) apart berekend. De omvang van het weerstandsvermogen is in onderstaande tabel weergegeven. Op basis van de actualisatie van het risicoprofiel wordt een jaarlijkse actualisatie van de reserve voorgesteld.

Op basis van de inventarisatie eind 2022 was de conclusie dat de omvang van het weerstandsvermogen voor 2022 kan worden verlaagd van € 8,0 mln. naar € 7,3 mln. Door gerealiseerde beheersmaatregelen zijn enkele risico's uit de vorige periode geëlimineerd en zijn kleine risico's opgeschoond tijdens de risicodialogen. Bij de begrotingsbehandeling van de begroting 2023 (in de AB-vergadering van november 2022) heeft het AB de intentie uitgesproken om de onderstaande actualisatie van het weerstandsvermogen bij de behandeling van de jaarrekening 2022 af te wegen / te effectueren.

Taak	Algemene reserve 01/01/2022	Voorgestelde actualisatie 2022	Algemene reserve na vaststelling bij de jaarstukken 2022
Zuiveringsbeheer	€ 2,9 mln.	+ €0,7 mln.	€ 3,6 mln.
Watersysteembeheer	€ 5,1 mln.	- €1,4 mln.	€ 3,7 mln.
Totaal	€ 8,0 mln.	- €0,7 mln.	€ 7,3 mln.

Overige aandachtspunten m.b.t. risicomanagement

De financiële effecten van risico's worden niet structureel ingerekend bij de berekening van het weerstandsvermogen. Een risico dat zich langdurig voordoeft is geen risico meer, maar een structurele kostenpost

die structureel in begroting moet worden ingerekend. In het geval van een onttrekking aan het weerstandsvermogen is het noodzakelijk om in het opvolgende jaar het weerstandsvermogen weer op peil te brengen, dat kan d.m.v. een extra storting ten laste van de egaliseringsreserve tarieven. Een specifieke vorm van risicomanagement is van toepassing bij grote investeringsprojecten waarbij een risicomanager stuurt op beheersing van specifieke projectrisico's. Eventuele financiële nadelen bij investeringsprojecten kunnen worden opgevangen in de meerjarige kapitaalslasten van projecten.

Als bestuursorgaan lopen we verder nog een risico met betrekking tot Appa, dat staat voor: Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers. De Appa regelt het pensioen en de sociale zekerheid van (gewezen) politieke ambtsdragers. Voor eventuele nieuwe Appa-deelnemers (bijvoorbeeld door bestuurswisselingen na verkiezingen) zijn nog geen financiële middelen in de begroting, de voorziening of het weerstandsvermogen gereserveerd. De reden is dat er te veel onbekende factoren zijn om de benodigde financiële omvang vooraf zorgvuldig te kunnen berekenen. Wij zijn van mening dat een inschatting voor Appa-kosten geen recht doet aan de complexiteit en de zorgvuldigheid die dit vraagt.

2.7 Financiering

Inleiding

Het treasury-beleid van waterschap Drents Overijsselse Delta is vastgelegd in de Verordening financieel beleid en beheer en nader uitgewerkt in het treasury-statuuut. Zowel de verordening als het statuuut beogen het financieringsbeleid transparant te maken. Met als doel om de risico's zo goed mogelijk te beheersen binnen de vastgestelde kaders.

Algemene ontwikkelingen

De inflatie is in 2022 in Europa sterk gestegen tot een ongekend hoog niveau. Dit is mede veroorzaakt door een forse stijging van energieprijzen door de huidige oorlog in Oekraïne en door de nasleep van de coronalockdowns. De Centrale Banken, waaronder de ECB in Europa, hebben daarom hun beleidsrentetarieven in 2022 fors verhoogd en zagen het verlagen van de inflatie in 2022 als een topprioriteit. In juli 2022 verhoogde de ECB voor het eerst in 11 jaar de beleidsrente, daarna volgden meer renteverhogingen. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkt welke fors zijn gestegen ten opzichte van voorgaande jaren.

Schatkistbankieren

Er zijn in het 4e kwartaal van 2022 tijdelijk financiële middelen afgedragen vanwege de wettelijke verplichting tot schatkistbankieren. Er heeft in dit kwartaal een forse HWBP subsidieontvangst plaats gevonden, welke op voorhand niet was voorzien. Hierdoor werd de doelmatigheidsdrempel van 3 miljoen euro overschreden. Het meerdere is tijdig afgedragen aan de schatkist. Per eind 2022 betreft het te vorderen bedrag in de schatkist nog € 2 miljoen.

Rente en risicobeheer

Rentebeheer

Voor het rentebeheer dient onderscheid gemaakt te worden tussen:

- *Rente op de geldmarkt (leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar).*
De rente met betrekking tot RekeningCourant krediet is in het 2^e halfjaar 2022 fors gestegen. Van een rentepercentage van 0% tot 2% (afgerond) eind 2022.

Bedragen x € 1.000.000

Geldverstrekker	Bedrag lening	Rente%	Soort	Stortingsdatum	Looptijd	Einddatum
NWB	10,0	-0,4800	kasgeld	1-4-2022	3	30-6-2022
NWB	10,0	0,200%	kasgeld	30-6-2022	6	30-12-2022
Totaal	20,0					

- *Rente op de kapitaalmarkt (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar).*
De rente met betrekking tot langlopende geldleningen is in het 2^e halfjaar 2022 ook fors gestegen tot 3% (afgerond, fixe geldlening met looptijd van 20 jaar).

Gezien het relatief grote verschil tussen de te betalen rentepercentages op de kapitaal- en geldmarkt is gekozen om in 1^e instantie voor kortlopende financiering te kiezen tot ten hoogste de kasgeldlimiet 2022.

Aanvullend zijn er langlopende geldleningen afgesloten.

Binnen het door het algemeen bestuur afgegeven mandaat zijn in 2022, conform onderstaande tabel 1, drie nieuwe langlopende geldleningen afgesloten.

Bedragen x € 1.000.000

Geldverstrekker	Bedrag lening €	Rente%	Soort	Stortingsdatum	Looptijd	Einddatum
NWB	10,0	0,0820	fixe	1-2-2022	5	1-2-2027
NWB	10,0	1,090%	fixe	22-2-2022	30	22-2-2052
BNG	10,0	2,777%	fixe	17-11-2022	2	18-11-2024
Totaal	30,0					

Fixe = een langlopende lening waarbij de rente tijdens de gehele looptijd van de lening vaststaat en waarbij de lening in één keer wordt afgelost op de einddatum van de lening.

Maatwerk = een langlopende geldlening voor een bepaalde vaste periode, waarbij er tussentijds aflossingen plaatsvinden. Deze aflossingen zijn qua omvang en het moment waarop afgestemd op de toekomstige financieringsbehoeften.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet 2022 is € 31 miljoen en bedraagt 23% (ministeriële norm) van het begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar 2022. De kasgeldlimiet is gericht op het beperken van het renterisico op kortlopende financiering. Waarbij de gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal de kasgeldlimiet niet mag overschrijden. De kaslimiet beoogt fluctuaties in de rentelasten te beheersen. De netto vlottende schuld is in 2022 onder de kasgeldlimiet gebleven. Zie hiervoor de onderstaande tabel.

Bedragen x € 1.000.000

	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Kasgeldlimiet	31,0	31,0	31,0	31,0
Schuld in R/C	22,0	12,0	14,0	9,0
Kasgeldleningen	-	10,0	10,0	10,0
Uitstaand geld bij Schatkist	-	-	-	-1,0
Onderschrijding	9,0	9,0	7,0	13,0

Renterisiconorm

De renterisiconorm is het risico dat voort kan vloeien uit een renteherziening en/of uit de herfinanciering van lopende langlopende geldleningen. De norm mag volgens de Uitvoerings- regeling Financiering decentrale overheden (UFDO) niet hoger zijn dan 30% van het bruto begrotingstotaal bij aanvang van het begrotingsjaar 2022.

De renterisiconorm 2022 is € 41 miljoen en heeft als doel om fluctuaties in rentelasten over de jaren heen te kunnen beheersen. Deze norm is in 2022 niet overschreden. De betaalde aflossingsbedragen bedroegen in 2022 € 11 miljoen.

In onderstaande tabel is het verloop van de renterisicoruimte over de jaren 2022 tot en met 2025 opgenomen.

Bedragen x € 1.000.000

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Aflossingen	11,0	11,0	0,5	26,0	16,0
Renterisiconorm	41,0	41,0	51,0	55,0	58,0
Renterisiconormruimte	30,0	30,0	50,5	29,0	42,0

Financieringstekort

Dit tekort ontstond in 2022 met name door uitgaven met betrekking tot de in 2022 uitgevoerde investeringen, lopende investeringsprojecten en door in 2022 te betalen aflossingen (en rente) van bestaande geldleningen (herfinanciering). Het financieringstekort is conform vermelding in de begroting 2022 voor € 30

miljoen gedekt door in 2022 langlopende geldleningen aan te trekken. In de resterende financieringsbehoefte is voorzien door gebruik te maken van kortlopend rekening courantskrediet en kasgeldleningen.

Rente-omslagpercentage

Vanwege het hanteren van integrale financiering worden de rentelasten met betrekking tot de investeringen toegerekend aan de programma's via een renteomslag-percentage. Op basis van de jaarrekeningcijfers 2022 bedraagt de omslagrente 1,20%.

Bedragen x € 1	2022
Rente kortlopende, langlopende leningen	3.474.233
Rente verstrekte geldleningen	-8.871
Saldo door te rekenen externe rente	3.465.361
Bespaarde rente eigen vermogen, voorzieningen	60.711
Rente van eigen vermogen en voorzieningen	485.992
Geactiveerde rentelasten (bouwrente)	-308.103
Saldo door te rekenen interne rente	-238.600
Totale te berekenen rente vaste activa	3.703.962
Vaste activa (Jaarrekening)	352.907.457
Onderhanden activa	- 40.788.822
Deelnemingen en effecten	- 3.633.559
Totale investeringsbehoefte	308.485.076
Rente-omslagpercentage 2022	1,20 %

2.8 Verbonden partijen

Waterschap Drents Overijsselse Delta participeert in een aantal verbonden partijen. Dit vormt een manier om beleidsvoornemens uit de programma's uit te kunnen voeren. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.

Een bestuurlijk belang heeft het waterschap wanneer deze een zetel heeft in het bestuur van een derde rechtspersoon of als hij stemrecht heeft. Een financieel belang heeft het waterschap als financiële middelen die deze ter beschikking stelt verloren gaan in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op het waterschap.

Beleid ten aanzien van de verbonden partijen

In verschillende beleidssectoren van het waterschap, met verschillende motieven, komend vanuit verschillende uitgangspunten, is de afweging gemaakt voor het aangaan van een bestuurlijke participatie en is gekozen voor een specifieke juridische constructie. Per participatie wordt hieronder onder andere aangegeven welk beleid de verbonden partij uitvoert en wat de uitvoering van dit beleid het waterschap oplevert.

Naam	Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus Tricijn (GBLT)	
Vestigingsplaats	Zwolle	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, "zelfstandig" overheidsorgaan	
Openbaar belang	GBLT is het gemeenschappelijk belastingkantoor dat de heffing en invordering verzorgt van de belastingen van vijf waterschappen en zes gemeenten. Hierdoor worden de maatschappelijke kosten van het innen van de belastingen zo laag mogelijk gehouden	
Jaarlijkse bijdrage	De bijdrage 2022 bedroeg € 2,35 miljoen.	
Risico	WDODelta is voor de uitvoering van haar taken afhankelijk van de belastingopbrengsten die GBLT incasseert. De GBLT-deelnemers zijn verplicht deze van geld te voorzien, zodat deze haar taken goed kan uitvoeren. Voert GBLT haar taken toch niet goed uit, dan kan dit invloed hebben op zowel de inkomsten als de uitgaven van WDODelta.	
Ontwikkelingen	Gemeente Ommen is per 2022 aangesloten o.b.v. een DVO (max. 2 jaar). De GR is aangepast om de governance toekomstbestendig te maken.	
Financiële gegevens x € 1.000	1-1	31-12
Eigen vermogen (incl. resultaat)	2.035	2.207
Vreemd vermogen	5.787	5.848
Resultaat 2022		2.207

Naam	Gemeenschappelijk Laboratoriumorganisatie (Aqualysis)	
Vestigingsplaats	Zwolle	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, "zelfstandig" overheidsorgaan	
Openbaar belang	Aqualysis is een waterlaboratorium dat werkzaamheden verricht voor waterschappen. Deze zijn ook deelnemer in de bedrijfsvoeringsorganisatie. Deze organisatievorm is verankerd in gemeenschappelijke regeling Aqualysis (statuut). Het is een praktische oplossing voor het aansturen van een samenwerkingsverband, welke grotendeels uitvoerende taken realiseert. In de regeling nemen Zuiderzeeland, Vechtstromen, Drents Overijssels Delta, Vallei en Veluwe en Rijn en IJssel deel. Ook behoren diverse overheden en bedrijven tot de klantenkring. Door chemisch, bacteriologisch en biologisch onderzoek te verrichten is de controle op de naleving van vergunningen, het beheersen en beoordelen van de kwaliteit van het oppervlaktewater en de controle op het zuiveren van afvalwater mogelijk.	
Jaarlijkse bijdrage	De bijdrage 2022 bedroeg € 2,3 miljoen.	
Risico	WDODelta is samen met andere deelnemers verplicht Aqualysis van geld te voorzien zodat deze haar taken goed kan uitvoeren. En staat, samen met de andere deelnemers garant voor de financiële verplichtingen die Aqualysis met de NWB aangaat. Indien Aqualysis deze niet meer kan voldoen, dan is WDODelta mede aansprakelijk.	
Ontwikkelingen	Aqualysis neemt dienstverlening af van het waterschap op het gebied van "bedrijfsdiensten". In 2022 is de dienstverlening afgenomen. De dienstverlening zal mogelijk in de toekomst verder afnemen omdat WDODelta in de basis niet ingericht is als dienstverlener op het gebied van "bedrijfsdiensten" en de interne behoefte bij Aqualysis om bedrijfsprocessen beter te borgen en in eigen beheer uit te voeren.	
Financiële gegevens x € 1.000	1-1	31-12
Eigen vermogen (incl. resultaat)	556	803
Vreemd vermogen	13.200	15.881
Resultaat 2022		0

	Het Waterschapshuis	
Vestigingsplaats	Amersfoort	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling, "zelfstandig" overheidsorgaan	
Openbaar belang	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het vlak van Informatie en communicatie-technologie. Het doel is het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen waterschappen en andere overheden die ook actief zijn in de 'natte' sector. Via Het Waterschapshuis spannen waterschappen zich gezamenlijk in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening naar burgers en bedrijven te verbeteren en om kostenbesparing op ICT uitgaven te realiseren.	
Jaarlijkse bijdrage	De financiële bijdrage 2022 bedroeg € 1,1 miljoen.	
Risico	WDOdelta is samen met andere deelnemers verplicht Het Waterschapshuis van geld te voorzien zodat deze haar taken goed kan uitvoeren. En staat, samen met andere deelnemers garant voor de financiële verplichtingen van Het Waterschapshuis jegens derden. Indien deze hieraan niet meer kan voldoen, dan is WDOdelta mede aansprakelijk.	
Ontwikkelingen	Er loopt een geschil met de belastingdienst over mogelijke btw-plichtigheid. In januari 2021 is een beroepsprocedure gestart. In februari 2022 heeft behandeling van deze zaak plaatsgevonden, waarbij de rechter Het Waterschapshuis in het gelijk heeft gesteld. De belastingdienst is in cassatie gegaan bij de Hoge Raad tegen deze uitspraak. Er is een verweerschrift ingediend en Het Waterschapshuis is in afwachting van het vervolg.	
Financiële gegevens x € 1.000	1-1	31-12
Eigen vermogen (incl. resultaat)	0	0
Vreemd vermogen	8.301	10.242
Resultaat 2022		

	De Unie van Waterschappen	
Naam	De Unie van Waterschappen	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Vereniging	
Openbaar belang	De Unie van Waterschappen vertegenwoordigt alle waterschappen in Nederland in het nationale en internationale speelveld met betrekking tot het beheer van waterkeringen, het regionale waterbeheer en het zuiveren van afvalwater. Tevens stimuleert het kennisuitwisseling en samenwerking en is het de werkgeversorganisatie van de medewerkers van alle waterschappen.	
Jaarlijkse bijdrage	De financiële bijdrage 2022 bedroeg € 0,6 miljoen.	
Risico	WDOdelta staat (naar rato van het aandeel van het waterschap in de totale contributiebetaling aan de vereniging) deels garant voor een geldlening van de Nederlandse Waterschapsbank voor € 5,8 miljoen. Deze lening loopt tot en met 2 mei 2042.	
Ontwikkelingen	N.v.t.	
Financiële gegevens x € 1.000	1-1	31-12
Eigen vermogen (incl. resultaat)	3.135	2.698
Vreemd vermogen	23.518	22.578
Resultaat 2022		-437

Naam	Stichting STOWA	
Vestigingsplaats	Amersfoort	
Rechtsvorm	Stichting	
Openbaar belang	STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerder in Nederland, die toegepaste kennis vergaart, verspreidt en implementeert. Deze hebben de waterbeheerders nodig om de opgaven waar zij in hun werk voor staan goed uit te kunnen voeren. Deelnemers zijn waterschappen en provincies, die gezamenlijk het werk van de stichting financieren.	
Jaarlijkse bijdrage	De financiële bijdrage 2022 bedroeg € 0,37 miljoen.	
Risico	Er is sprake van een relatief gering financieel risico. De bijdragen van de deelnemende partijen en van derden dekken de te maken kosten.	
Ontwikkelingen	N.v.t.	
Financiële gegevens x € 1.000	1-1	31-12
Eigen vermogen (incl. resultaat)	9.628	8.821
Vreemd vermogen	14.283	12.746
Resultaat 2022		

Naam	N.V. Nederlandse Waterschapsbank (NWB)	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap	
Openbaar belang	De Nederlandse Waterschapsbank is financiële dienstverlener van de Nederlandse publieke sector. Met een gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de bank mede bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het aandelenbezit van het waterschap bij de NWB is niet verhandelbaar en brengt geen financieel risico met zich mee. De aandelen zijn tegen de verkrijgingswaarde op de balans geplaatst. Als gevolg van Basel III-richtlijnen, voortvloeiende uit de economische recessie, is de afgelopen jaren geen dividend uitgekeerd	
Jaarlijkse dividenduitkering	In 2022 is dividend ontvangen over 2021 voor € 2,1 miljoen	
Risico	In de begroting van WDO Delta wordt structureel rekening gehouden met een dividenduitkering vanwege het bezit van aandelen NWB. De ontvangst van dividend is echter afhankelijk van de behaalde nettowinst. En deze is niet ieder jaar gelijk en kan zelfs negatief uitvallen. Bij het niet ontvangen van dividend in enig jaar kan dit leiden tot een exploitatietekort.	
Ontwikkelingen	Per 30 juni 2022 bedraagt de Tier 1-ratio exclusief de winst lopend boekjaar 42,3%. De kapitalisatie ligt substantieel boven de eis van de ECB. Van de winst over 2022 wordt voorgesteld om € 60 miljoen als dividend uit te keren.	
Financiële gegevens x € 1 miljoen	1-1	31-12
Eigen vermogen (incl. resultaat)	1.902	1.995
Vreemd vermogen	94.117	71.290
Resultaat 2022 (netto)		143

Naam	Wij Windenergie Staphorst B.V.	
Vestigingsplaats	Staphorst	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Openbaar belang	De B.V. is onderdeel van de coöperatie Wij Duurzaam Staphorst (WDS) en is opgericht voor het realiseren, exploiteren van een windpark. Het waterschap heeft als streven energieneutraal te werken per 2025. In Staphorst wordt daarom deelgenomen in een windpark, opgezet door de lokale coöperaties. Er is hiervoor door het waterschap samen met de lokale coöperatie Wij Duurzaam Staphorst een organisatie "Wij windenergie Staphorst BV" opgericht. De BV gaat in een latere fase van het traject aandelen uitgeven, waarbij het waterschap voor tenminste 20% participeert in het eigen vermogen, met het oog om Garanties van Oorsprong (GvO's) op naam te verkrijgen en daarmee bij te dragen aan een energie neutraler waterschap.	
Jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	
Risico	Bij faillissement van de B.V. vervalt het jaarlijkse exploitatievoordeel en zijn de aandelen niets meer waard.	
Ontwikkelingen	Eind 2021 heeft er een kapitaalstorting plaatsgehad van € 1,2 miljoen (incl. de in 2020 gestorte geldlening à € 110.000). De participatie levert een substantiële bijdrage (ongeveer 30%; 12,7/42) van ongeveer 12,7 miljoen kWh aan de doelstelling energieneutraal waterschap 2025. Participatie in het windpark levert het waterschap gemiddeld elk jaar een exploitatievoordeel op van € 53.000. Het gestorte kapitaal wordt gedurende de levensduur van het windpark terugbetaald.	
Financiële gegevens x € 1.000	1-1	31-12 Geen info beschikbaar
Eigen vermogen (incl. resultaat)	1.444	Ten tijde van het opstellen van de jaarstukken waren deze cijfers nog niet officieel gepubliceerd.
Vreemd vermogen	20.438	
Resultaat 2022 (netto)		

Naam	Nieuwleusen Synergie Lokaal Energie Bedrijf B.V	
Vestigingsplaats	Nieuwleusen	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Openbaar belang	Het waterschap is sinds 2020 aandeelhouder in de B.V.	
Jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	
Risico	Bij faillissement van de B.V. vervalt het jaarlijkse exploitatievoordeel en zijn de aandelen niets meer waard.	
Ontwikkelingen	WDODelta heeft als streven energieneutraal te werken per 2025. Op grond daarvan worden in samenwerking met de omgeving trajecten voor zon- en windenergie ontwikkeld. In Nieuwleusen is het voornemen om te participeren in een windpark die opgezet is door een lokale coöperatie.. In Nieuwleusen, gemeente Dalfsen heeft WDODelta eind 2019 een participatie- en aandeelhoudersovereenkomst gesloten ten einde te participeren in Windpark Nieuwleusen. WDODelta heeft op 6 februari 2020 aandelen verkregen in een bestaande vennootschap: Nieuwleusen Synergie Lokaal Energiebedrijf B.V. WDODelta participeert in de vennootschap. In ruil voor de aandelenkapitaalstorting zal WDODelta Garanties van Oorsprong verkrijgen en daarmee bijdragen aan een energieneutraal waterschap. Sinds 2020 participeert het waterschap in het aandelenkapitaal van de B.V.	

Financiële gegevens x € 1.000	1-1	31-12 Geen info beschikbaar
Eigen vermogen (incl. resultaat)	1.637	Ten tijde van het opstellen van de jaarstukken waren deze cijfers nog niet officieel gepubliceerd.
Vreemd vermogen	11.494	
Resultaat 2022 (netto)		

Naam	Zonnepark De Mussels B.V. te Beilen	
Vestigingsplaats	Balinge	
Rechtsvorm	Besloten vennootschap	
Openbaar belang	De B.V. is op 14 februari 2022 opgericht. WDO Delta participeert als mede-aandeel met Coöperatie Project De Mussels U.A. als tweede aandeelhouder met een kapitaalstorting van € 2,45 miljoen.	
Jaarlijkse bijdrage	n.v.t.	
Risico	Bij faillissement van de B.V. vervalt het jaarlijkse exploitatievoordeel en zijn de aandelen niets meer waard.	
Ontwikkelingen		
Financiële gegevens x € 1.000	1-1	31-12 Geen info beschikbaar
Eigen vermogen (incl. resultaat)	0	Ten tijde van het opstellen van de jaarstukken waren deze cijfers nog niet officieel gepubliceerd.
Vreemd vermogen	0	
Resultaat 2022 (netto)		

2.9 Openbaarheidsparagraaf

De Wet open overheid (Woo) is één van de 16 nieuwe in werking getreden wetten (1 mei 2022). Met deze, op grond van de Woo verplichte, openbaarheidsparagraaf leggen wij verantwoording af over de uitvoering van de Woo. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar zeven thema's.

De actieve publicatieplicht m.b.t. de gefaseerde actieve publicatie van de elf informatiecategorieën treedt - naar verwachting ergens - in 2023 in werking. De actieve publicatie diende aanvankelijk via de landelijke PLOOI voorziening plaats te vinden. Eind 2022 is een streep gezet door het huidige ontwerp van de PLOOI-voorziening. Op koepel-niveau wordt momenteel overlegd hoe hier nu mee verder te gaan.

1. Actieve openbaarmakingsplicht voor de elf verplichte categorieën documenten (artikel 3.3 Woo)

De Woo verplicht ons als overheden om, gefaseerd in een periode van vijf jaar, actief documenten uit elf informatie categorieën te publiceren. In de loop van 2023 wordt de actieve publicatie van de eerste informatie categorieën verplicht. In onderstaande tabel wordt weergegeven welke documenten het waterschap reeds publiceerde in 2022, tot welke informatiecategorie deze behoren en op welk platform ze zijn gepubliceerd.

Nr	Art. Woo	Naar verwachting verplicht per	Omschrijving	Aantal documenten	Platform
1	3.3, 1a, 1b en 1c	Nog niet bekend	Wet en regelgeving, overige besluiten algemene strekking en ontwerpen waarover extern advies is gevraagd	44	Waterschapsblad overheid.nl (verwijzing via de website WDOdelta)
2	3.3, 1d en 1e	2023	Inzicht in de organisatie / werkwijze, de bereikbaarheid, en de wijze waarop een informatieverzoek kan worden ingediend	4	Website WDOdelta
3	3.3, 2a en 2c	2023	Vergaderstukken en verslagen van het algemeen bestuur en zijn commissies en de bij het algemeen bestuur ingekomen stukken	360	Website WDOdelta
4	3.3, 2d	Nog niet bekend	Agenda's en besluitenlijsten van het dagelijks bestuur	44	Website WDOdelta
5	3.3, 2e	Nog niet bekend	Adviezen met betrekking tot de ontwerpen uit categorie 1 en adviezen van adviescommissies die niet zien op individuele zaken	0	n.v.t.
6	3.3, 2f	2023	Convenanten/samenwerkingsovereenkomsten	6	<i>nog niet bekend</i>
7	3.3, 2g	Nog niet bekend	Jaarplannen en jaarverslagen	2	<i>nog niet bekend</i>
8	3.3, 2i	2023	Woo-verzoeken (incl. beslissing en verstrekte informatie)	137	<i>nog niet bekend</i>
9	3.3, 2j	Nog niet bekend	Onderzoeksrapporten	20	<i>nog niet bekend</i>
10	3.3, 2k 3.3a	Nog niet bekend	Beschikkingen	392	Waterschapsblad overheid.nl (verwijzing via de website WDOdelta)
11	3.3, 2l	Nog niet bekend	Klachtoordelen	3	<i>nog niet bekend</i>

2. De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de elf onder 1. vermelde categorieën (artikel 3.1 Woo);

Er zijn geen andere documenten gepubliceerd dan op basis van de inspanningsverplichting.

3. De passieve openbaarmaking (openbaarmaking op verzoek; hoofdstuk 4 Woo);

Er zijn negen Woo-verzoeken en 2 WOB-verzoeken gedaan. Hierbij zijn circa 137 documenten openbaar gemaakt.

4. De informatiehuishouding

In 2022 is de aanbesteding voor een nieuw zaaksysteem ter verbetering en verdere integratie van de informatiehuishouding voorbereid. De implementatie van de Woo is door een interdisciplinaire projectgroep uitgevoerd.

5. De aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon.

Het waterschap beschikt per 1 mei 2022 over een Woo-contactfunctionaris. Per 1 mei 2023 wordt een (juridisch) coördinator Woo aangesteld.

6. Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren.

Ten behoeve van de implementatie van de Woo is actief kennis gedeeld met andere waterschappen en collega-overheden.

7. Besteding incidentele subsidie

De rijksoverheid stelt incidentele middelen beschikbaar om de Woo te implementeren en structurele middelen om de extra uitvoeringskosten als gevolg van de Woo te dekken. In 2022 heeft ons waterschap een bedrag van € 47.063 aan incidentele middelen ontvangen. Met ingang van 2023 zullen er ook structurele middelen voor de uitvoering van de Woo beschikbaar worden gesteld. De middelen zijn als volgt ingezet:

Incidentele uitgaven Woo	€
Projectleiding	35.000
Contactfunctionaris/coördinator Woo (voorbereiding/uitvoering)	9.000
Juridische advisering	2.000
Projectondersteuning	2.000
Totaal	48.000

2.10 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Hierbij zitten ook inkomsten en uitgaven met een kapitaalkarakter, zoals aan- en verkopen grond, investeringen en investeringsbijdragen.

De lidstaten van de EU die meedoen aan de Economische en Monetaire Unie (EMU), hebben de euro als officiële munt. Deze lidstaten hebben in het stabiliteits- en groeipact afspraken gemaakt over het op orde houden van de overheidsfinanciën. Eén van de afspraken heeft betrekking op het begrotingstekort van landen, oftewel het EMU-tekort. Als het EMU-tekort van één van de lidstaten boven het normpercentage van het Bruto Binnenlands Product (BBP) uitkomt, krijgt het land een officiële waarschuwing. In het uiterste geval kan de Europese Raad van Ministers ook boetes opleggen.

Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3% blijft, is de Wet Houdbare Overheidsfinanciën vastgesteld per december 2013. Hierin is bepaald wat de decentrale overheden mogen bijdragen aan dit tekort. De tekortnorm voor alle decentrale overheden bedraagt voor 2019-2022: 0,4% van het BBP. Voor de waterschappen betekent dit dat alle waterschappen 0,05% mogen bijdragen aan het EMU-tekort.

De berekening van het EMU-saldo is als volgt: (bedragen x € 1.000.000)

	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022
Exploitatiesaldo voor bestemming van reserves	3,4	-5,4	-2,7
Invloed investeringen			
Bruto-investeringsuitgaven	-84,9	-122,2	-101,4
Investeringsbijdragen	39,4	54,9	41,2
Afschrijvingen (incl. desinvesteringen)	29,6	29,8	31,4
Invloed voorzieningen			
Toevoeging aan voorziening t.l.v. exploitatie	0,6	0,7	0,7
Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-1,3	-	-0,6
Onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	-0,3	-1,3	-0,2
Deelnemingen en aandelen			
Boekwinst	-	-	-
Boekverlies	-	-	-
EMU-saldo	-13,5	-43,5	-31,5
<i>Referentiewaarde</i>	<i>-17,0</i>	<i>-18,8</i>	<i>-18,8</i>

De referentiewaarde is het maximale toegestane EMU-saldo van ieder individueel waterschap, omgerekend naar de grootte van het waterschap. De individuele EMU-referentiewaarden zijn vooral bedoeld als richtlijn voor het

toegestane tekort op het niveau van de individuele overheden. Zowel op begrotingsbasis als realisatie is het EMU-saldo binnen de referentiewaarde gebleven.

2.11 Topinkomens

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT) stelt regels aan de openbaarheid en aan de hoogte van deze inkomens. De WNT regelt niet alleen de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semi publieke sector, maar kent ook een maximale bezoldigingsnorm toe voor een topfunctionaris. Indien de maximale bezoldigingsnorm wordt overschreden, is sprake van een onverschuldigde betaling, die teruggevorderd moet worden. De algemene maximale bezoldiging mag voor een topfunctionaris in dienstverband niet meer bedragen dan € 216.000 per jaar (2021: € 209.000).

Voor de waterschappen geldt de functie van secretaris-directeur als topfunctionaris. De bezoldiging van de secretaris-directeur, mevrouw ir. E. de Kruijk is conform de CAO voor de sector waterschappen.

WNT-verantwoording Waterschap Drents Overijsselse Delta

De WNT is van toepassing op Waterschap Drents Overijsselse Delta. Het voor Waterschap Drents Overijsselse Delta toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000, het algemeen bezoldigingsmaximum.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

Gegevens 2022	
bedragen x € 1	E. de Kruijk
Functiegegevens	Secretaris directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	145.873
Beloningen betaalbaar op termijn	22.690
<i>Subtotaal</i>	<i>168.563</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	168.563
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan ¹²	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Gegevens 2021	
bedragen x € 1	E. de Kruijk
Functiegegevens	Secretaris directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	140.757
Beloningen betaalbaar op termijn	22.157
<i>Subtotaal</i>	<i>162.914</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000
Bezoldiging	162.914

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

JAARREKENING 2022

3. Balans en toelichting

3.1 Balans per 31 december

Bedragen x € 1.000

Activa	31-12-2021	31-12-2022	Passiva	31-12-2021	31-12-2022
Vaste activa			Vaste passiva		
Immateriële vaste activa	22.205	22.628	Algemene reserve	7.000	8.073
Materiële vaste activa	357.188	385.403	Bestemmingsreserves tariefseglisatie	13.401	15.636
Financiële vaste activa	2.570	5.021	Reserve HWBP	2.995	2.995
			Nog te bestemmen resultaat	8.658	2.684
			Voorzieningen	4.421	5.350
			Vaste schulden	327.000	346.000
	381.963	413.052		363.475	380.738
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Kortlopende vorderingen	17.740	18.053	Netto-vlottende schulden	27.543	36.494
Overlopende activa	7.785	11.302	Overlopende passiva	16.478	27.190
Liquide middelen	8	2.015			
	25.533	31.370		44.021	63.684
Balanstotaal	407.496	444.422		407.496	444.422

3.2 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Valuta en notatie

Alle bedragen worden weergegeven in duizenden euro's.

Immateriële en materiële vaste activa

Alle vaste activa worden voor het bedrag van de investering geactiveerd. Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met subsidies/bijdragen van derden en met de gecumuleerde afschrijvingen. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs wordt de rente, over het tijdvak waarin vervaardiging van het actief plaatsvindt, opgenomen. De vaste activa worden lineair afgeschreven.

In de nota “Afschrijvings- en activeringsbeleid” zijn de volgende afschrijvingstermijnen vastgesteld:

Immateriële vaste activa		5 jaar
Materiële vaste activa		
Huisvesting	civiel	40 jaar
	mechanisch	15 jaar
	electrotechnisch	10 jaar
	verbouwingen	20 jaar
Werkplaatsen, loodsen en depots		15-30 jaar
Apparatuur (kantoor machines)		5 jaar
Hardware en software		5 jaar
Kantoormeubilair		10 jaar
Bureau inrichting		4 jaar
Legger		10 jaar
Waterkeringen	robuust	40 jaar
	niet robuust	12 jaar
Solidariteitsheffing HWBP		5 jaar
Stuwen	civiel	30 jaar
	mechanisch	15 jaar
	electrotechnisch	15 jaar
Gemalen	civiel	30 jaar
	mechanisch	15 jaar
	electrotechnisch	15 jaar
Overige kunstwerken		10-20 jaar
Grondwerken en gebiedsontwikkelingen		10-30 jaar
Rioolwaterzuiveringen en slibontwatering	civiel	30 jaar
	mechanisch	20 jaar
	electrotechnisch	20 jaar
Processystemen		10 jaar
Transportleidingen		40 jaar

Van bovenstaande afschrijvingstermijnen kan conform de nota “Afschrijvings- en activeringsbeleid” worden afgeweken. Ten tijde van de fusie in 2016 zijn de afschrijvingstermijnen voor bestaande activa ongewijzigd gelaten. Diverse activa kennen daarom nog een afschrijvingstermijn van 25 jaar. SaaS-oplossingen worden vanaf 31 december 2022 in verband met de aangescherpte richtlijnen niet meer geactiveerd.

Daarnaast is de genoemde nota bepaald dat bijdragen aan investeringen van derden of activa in eigendom van derden (immateriële vaste activa) worden afgeschreven conform het aantal jaren dat het betreffende actief door de derde zal worden geëxploiteerd.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn verantwoord tegen nominale waarde.

Vlottende activa

De vlottende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, eventueel rekening houdend met een aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Algemene reserves

De algemene reserves fungeren als een algemeen weerstandsvermogen en hebben geen specifieke bestemming. Zie dienen dan ook vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard, meestal bijzondere omstandigheden, te kunnen opvangen. Elke taak heeft een eigen algemene reserve.

Egalisatiereserves

De egalisatiereserves kunnen worden ingezet voor tariefseglisatie per taak. Als er van tariefseglisatie gebruikgemaakt wordt, dan wordt er alleen onttrokken aan de reserve van de betreffende taak. Overzicht egalisatiereserves:

- egalisatiereserve Watersysteembeheer
- egalisatiereserve Zuiveringsbeheer

Bestemmingsreserve HWBP

Het verschil tussen de werkelijke en de begrote afschrijvingslasten m.b.t. HWBP-projecten wordt toegevoegd aan de reserve. Als een HWBP-project een negatieve boekwaarde kent, omdat er meer subsidie ontvangen is, dan er aan kosten is gemaakt, dan wordt deze boekwaarde toegevoegd aan de reserve. Aanwending van deze reserve is toegestaan als dekking voor gesubsidieerde HWBP-projecten die niet binnen de beschikbaar gestelde kredieten blijven.

Nog te bestemmen resultaat

Ten aanzien van de resultaatsbepaling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van baten en lasten;
- de verantwoorde baten en lasten hebben betrekking op het verslagjaar; op voorgaande jaren betrekking hebbende baten en lasten zijn afzonderlijk vermeld.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, behalve de voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen welke tegen contante waarde zijn opgenomen.

Vaste schulden

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde. De looptijd van de vlottende passiva is korter dan één jaar, tenzij anders is toegelicht.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Omdat de activiteiten en kosten van waterschappen worden gefinancierd via een omslagstelsel en tarieven, loopt WDO Delta geen risico ten aanzien van de continuïteit.

3.3 Toelichting op de balans per 31 december 2022

3.3.1 Toelichting op de activa

Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Mutaties	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2022
Onderzoek en ontwikkeling	1.221	623	-94	1.750
Bijdragen aan activa in eigendom van:				
- openbare lichamen	1.450	516	-397	1.569
- het Rijk	341		-29	312
- overigen	707	-	-82	625
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	17.446	6.094	-5.910	17.630
Overige immateriële vaste activa	515		-226	289
Onderhanden werken	525	-72		453
	22.205	7.161	-6.738	22.628

	Aanschafwaarde per 1-1 €	Totaal afschrijving per 1-1 €	Boekwaarde per 1-1 €	Desinvesteringen €	Afschrijvingen m.b.t. Desinvesteringen €	Waardevermeerderingen €	Waardeverminderingen €	Bijdragen van derden €	Overboeking onderhanden werk €	Afschrijvingen boekjaar €	Aanschafwaarde per 31-12 €	Totaal afschrijving per 31-12 €	Boekwaarde per 31-12 €	Toegekende rente €	Totaal kapitaallasten €
Onderzoek en ontwikkeling	1.411	190	1.221						623	94	2.034	284	1.750	13	107
Bijdragen activa in eigendom van openbare lichamen	3.405	1.955	1.450						516	397	3.921	2.352	1.569	16	413
Bijdragen activa in eigendom van het Rijk	1.377	1.036	341							30	1.377	1.066	311	4	33
Bijdragen activa in eigendom van overigen	2.385	1.678	707							82	2.385	1.760	625	8	90
Geactiveerde bijdragen aan het Rijk	35.703	18.257	17.446			6.094				5.910	41.797	24.167	17.630	188	6.098
Overige immateriële vaste activa	2.115	1.600	515			1				226	2.116	1.826	290	5	231
Totaal exclusief onderhanden werk	46.396	24.716	21.680	-	-	6.095	-	-	1.139	6.739	53.630	31.455	22.175	234	6.972
Onderhanden werk	525		525			1.067			-1.139		453		453		
Totaal	46.921	24.716	22.205	-	-	7.162	-	-	-	6.739	54.083	31.455	22.628	234	6.972

	Onderhanden werk per 1-1 €	Waardevermeerdering €	Bijdragen en subsidies €	In gebruik genomen €	Onderhanden per 31-12 €
Onderhanden immateriële vaste activa					
Onderzoek en ontwikkeling	505	118		623	-
Overige immateriële activa	-	433			433
Bijdragen activa in eigendom van openbare lichamen	20	516		516	20
Totaal onderhanden immateriële vaste activa	525	1.067	-	1.139	453

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Mutaties	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	8.582		-282	8.300
Vervoermiddelen	2.193	189	-595	1.787
Machines, apparaten en voertuigen	3.087	1.292	-922	3.457
Bedrijfsgebouwen	14.140	-88	-1.014	13.038
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	284.915	27.475	-19.311	293.079
Overige materiële vaste activa	9.431	2.289	-1.337	10.383
Onderhanden werken	34.840	20.519		55.359
	357.188	51.676	-23.461	385.403

Toelichting: de boekwaarde per 31-12-2021 voor de categorieën “Machines, apparaten en voertuigen” en “Grond-, weg en waterbouwkundige werken” is onderling gewijzigd ten opzichte van de jaarstukken 2021 (€ 108.000). Dit betreft een via de onjuiste categorie geboekte investering.

	Aanschafwaarde per 1-1	Totaal afschrijving per 1-1	Boekwaarde per 1-1	Destijwesteringen	Afschrijvingen m.b.t. Destinesteringen	Waardevermeerderingen	Waardeverminderingen	Bijdragen van derden	Overboeking onderhanden werk	Afschrijvingen boekjaar	Aanschafwaarde per 31-12	Totaal afschrijving per 31-12	Boekwaarde per 31-12	Toegerekende rente	Totaal kapitaallasten
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Gronden en terreinen	18.931	10.349	8.582							282	18.931	10.631	8.300	93	375
Vervoermiddelen	5.352	3.158	2.194	171	120				239	595	5.420	3.633	1.787	23	618
Machines, apparaten en werktuigen	13.497	10.411	3.086	106	106				1.293	922	14.684	11.227	3.457	39	960
Bedrijfsgebouwen	21.636	7.496	14.140						-89	1.014	21.547	8.510	13.037	153	1.167
Waterkeringen	104.921	47.396	57.525						1	3.054	104.922	50.450	54.472	621	3.675
Watergangen, kunstwerken en gemalen	169.153	51.774	117.379						19.792	7.284	188.945	59.058	129.887	1.268	8.552
Transportsystemen	57.339	43.685	13.654						4.167	1.039	61.506	44.724	16.782	147	1.187
Zuiveringsinstallaties	242.465	164.296	78.169						4.201	6.835	246.666	171.131	75.535	844	7.679
Slibverwerkingsinstallaties	48.673	30.485	18.188						-685	1.099	47.988	31.584	16.404	196	1.296
Overige materiële vaste activa	16.753	7.322	9.431	1.211					3.499	1.337	19.041	8.659	10.383	88	1.424
Totaal exclusief onderhanden werk	698.720	376.372	322.348	1.488	226	-	-	-	32.418	23.461	729.650	399.607	330.044	3.472	26.933
Onderhanden werk	34.840		34.840			94.208		41.271	-32.418		55.359		55.359		
Totaal	733.560	376.372	357.188	1.488	226	94.208	-	41.271	-	23.461	785.009	399.607	385.403	3.472	26.933

Toelichting: de aanschafwaarde per 1-1-2022 voor de categorieën “Watergangen, kunstwerken en gemalen” en “Transportsystemen” is onderling gewijzigd ten opzichte van de jaarstukken 2021 (€ 319.000). Dit betreft een via de onjuiste categorie geboekte investering.

	Onderhanden werk per 1-1	Waardevermeerdering	Bijdragen en subsidies	In gebruik genomen	Onderhanden per 31-12
	€	€	€	€	€
<i>Onderhanden materiële vaste activa</i>					
Gronden en terreinen	4.144	277			4.421
Vervoermiddelen		239		239	-
Machines, apparaten en werktuigen	490	803		1.293	-
Bedrijfsgebouwen	-	-89		-89	-
Waterkeringen	17.176	54.228	40.432	1	30.971
Watergangen, kunstwerken en gemalen	7.814	21.404	123	19.792	9.303
Transportsystemen	-	4.167		4.167	-
Zuiveringsinstallaties	2.465	3.928	16	4.201	2.176
Slibverwerkingsinstallaties	1.057	4.522	700	-685	5.564
Overige materiële vaste activa	1.694	4.729		3.499	2.924
Totaal onderhanden materiële vaste activa	34.840	94.208	41.271	32.418	55.359

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2021	Mutaties	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2022
Kapitaal verstrekking aan bedrijven	2.408	2.451		4.859
Leningen aan overigen	162			162
	2.570	2.451	-	5.021

De post Kapitaalverstrekking aan bedrijven betreft de aanschafwaarde van de aandelen van de NV Nederlandse Waterschapsbank te 's-Gravenhage welke als volgt is opgebouwd:

	€
2.036 aandelen A à € 115,00	234.140
200 aandelen A nominaal € 115,00 (aanschafwaarde à € 230,00)	46.000
195 aandelen B nominaal € 460,00 waarvan 25% vol gestort	22.425
37 aandelen B nominaal € 460,00 waarvan 26% vol gestort	4.425
	306.990

In 2019 is € 1.000 gestort als startkapitaal in Wij Windenergie Staphorst BV.

In 2020 is € 900.000 gestort als kapitaal (aandelen B) in Nieuwleusen Synergie Lokaal Energiebedrijf BV.

In 2021 is € 1.090.000 gestort als kapitaal (incl. agio) in Wij Windenergie Staphorst BV.

In 2021 is de verstrekte lening à € 110.000 omgezet in een kapitaalstorting in Wij Windenergie Staphorst BV.

In 2022 is € 2.451.137 gestort als kapitaal in het eigen vermogen van zonnepark De Mussels BV.

Leningen aan overigen: betreffen hypothecaire leningen van het Waterschap aan particulieren in verband met afgestoten gronden waarover een rentevergoeding wordt ontvangen.

Kortlopende vorderingen

De samenstelling is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
Belastingdebiteuren	16.535	17.077
Voorziening dubieuze debiteuren	-625	-578
<i>Vorderingen op belastingdebiteuren</i>	<i>15.910</i>	<i>16.499</i>
Belastingen (incl. loonheffing)	303	430
Overige vorderingen	1.527	1.124
	17.740	18.053

De voorziening dubieuze debiteuren betreft een inschatting van de verwachte oninbaarheid van de vorderingen.

Deze is als volgt opgebouwd:

Bedragen x € 1.000

	31-12-2021	Mutaties	31-12-2022
Watersysteemheffing	314	-27	287
Zuiveringsheffing	311	-20	291
	625	-47	578

Overlopende activa

De samenstelling is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
Overige nog te ontvangen bedragen	4.373	7.678
Vooruitbetaalde kosten	3.412	3.624
	7.785	11.302

Onder de Overige nog te ontvangen bedragen zijn o.a. de bedragen verantwoord die samenhangen met de compensatie in verband met KOTA (in 2022 betreffen dat 53 gedupeerden). De compensatie bedraagt € 16.527 voor niet geïnde aanslagen en € 1.325 voor gemaakte administratiekosten WDOdelta. De gemaakte invorderkosten (€ 2.704) en de administratieve kosten door GBLT (€ 3.975) worden ook gecompenseerd. Deze bedragen zijn vanwege de doorbetaling aan GBLT ook gelijktijdig als verplichting opgenomen.

Liquide middelen

De samenstelling is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
Overige bank- en girotegoeden	8	2.015
	8	2.015

Het bedrag aan liquide middelen bestaat voor € 2 miljoen aan middelen die in het kader van schatkistbankieren zijn ondergebracht bij het Ministerie van Financiën.

Ultimo 2022 heeft WDOdelta een negatieve rekening-courantverhouding met de Nederlandse Waterschapbank. Dit bedrag is opgenomen onder de kortlopende schulden.

3.3.2 Toelichting op de passiva**Eigen vermogen**

De samenstelling van het eigen vermogen voor resultaatverdeling is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2021	Mutaties 2022	Resultaat 2022	Saldo 31-12-2022
Algemene reserve	7.000	1.073		8.073
Bestemmingsreserves tariefseglisatie	13.401	2.235		15.636
Overige bestemmingsreserves	2.995			2.995
Nog te bestemmen resultaat	8.658	-8.658	2.684	2.684
	32.054	-5.350	2.684	29.388

Algemene reserve

De samenstelling van de algemene reserve voor herijking i.v.m. het benodigde weerstandsvermogen is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2021	Interne vermeer- dering	Interne vermin- dering	Saldo 31-12-2022
Watersysteembeheer	4.500	673	-	5.173
Zuiveringsbeheer	2.500	400	-	2.900
	7.000	1.073	-	8.073

De algemene reserve watersysteembeheer bestaat voor € 73.000 uit een in 2021 ontvangen, maar nog niet bestede, nalatenschap.

Bestemmingsreserves tariefseglisatie

De samenstelling van de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie voor resultaatverdeling en voor herijking i.v.m. het benodigde weerstandsvermogen is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2021	Interne vermeer- dering	Interne vermin- dering	Saldo 31-12-2022
Watersysteembeheer	11.945	3.131	-4.600	10.476
Zuiveringsbeheer	1.456	5.454	-1.750	5.160
	13.401	8.585	-6.350	15.636

Overige bestemmingsreserves

De samenstelling van de overige bestemmingsreserve HWBP voor resultaatverdeling is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2021	Interne vermeer- dering	Interne vermin- dering	Saldo 31-12-2022
Reserve HWBP	2.995			2.995
	2.995	-	-	2.995

Op 13 december 2022 is besloten om de hogere eigen bijdrage voor het HWBP-project Zwolle-Olst (IJsselwerken) à € 500.000 te dekken uit de bestemmingsreserve HWBP.

Nog te bestemmen resultaat

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2021	Resultaat- bestemming 2021	Nog te bestemmen 2022	Saldo 31-12-2022
Watersysteembeheer	3.131	-3.131	1.351	1.351
Zuiveringsbeheer	5.454	-5.454	1.333	1.333
Reserve HWBP			-	-
Algemene reserve watersysteembeheer	73	-73		-
	8.658	-8.658	2.684	2.684

Nog te herverdelen in verband met weerstandsvermogen*Bedragen x € 1.000*

	Stand na resultaat- bestemming	Herverdeling	Stand na herverdeling
	€	€	€
Algemene reserves			
Watersysteembeheer	5.173	-1.400	3.773
Zuiveringsbeheer	2.900	700	3.600
Bestemmingsreserves tariefseglisatie			
Watersysteembeheer	11.827	1.400	13.227
Zuiveringsbeheer	6.493	-700	5.793
Overige bestemmingsreserves			
HWBP	2.995	-	2.995
Totaal	29.388	-	29.388

In het vaststellingsbesluit zal het algemeen bestuur worden verzocht goedkeuring te geven aan het bestemmen en toevoegen van het nog te bestemmen resultaat van het verslagjaar en de herijking in verband met het weerstandsvermogen. Dit voorstel is nog niet verwerkt in de jaarrekening.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

De samenstelling is als volgt:
Bedragen x € 1.000

	€ Stand per 1-1	€ Vermeerdering als gevolg van rente toevoeging	€ Overige interne vermeerderingen	€ Interne verminderingen	€ Externe verminderingen	€ Stand per 31-12
Voorzieningen						
- Pensioenverplichting bestuurders (lopend)	2.020	60		172	179	1.729
- Pensioenverplichting bestuurders (toekomst)	-		1.022			1.022
- Pensioenverplichting bestuurders (individueel - indexatie)	-		114			114
- Jubilea uitkeringen	904		122		43	983
- Wachtgeld voormalig bestuurders	798			290	31	477
- Studieregeling PBB	346		228			574
- Thuiswerkfaciliteiten	182				35	147
- Uitkering voormalig personeel	117		304		117	304
- Overige voorzieningen	54				54	-
Totaal	4.421	60	1.790	462	459	5.350

Pensioenverplichting bestuurders (lopend)

Deze voorziening dekt de lopende pensioenverplichtingen van het waterschap aan (voormalig) bestuurders. Op basis van actuariële berekeningen van de toekomstige pensioenverplichtingen (contante waarde) is er € 60.000 aan rekenrente toegevoegd en € 330.000 onttrokken. Een deel daarvan betreft de vrijval in verband met het overlijden van oud bestuurders.

Pensioenverplichting bestuurders (toekomstig)

Deze voorziening dekt de toekomstige pensioenverplichtingen van het waterschap aan (huidige) bestuurders. Op basis van actuariële berekeningen van de toekomstige pensioenverplichtingen (contante waarde) moet er een voorziening gevormd worden ter grootte van € 1,022 miljoen. In de afgelopen jaren was dit bedrag in een collectieve spaarpot van de waterschappen ondergebracht. Vanwege de lage rente bleek deze constructie niet meer rendabel te zijn en heeft elk waterschap haar aandeel teruggestort gekregen om daarmee een eigen voorziening te vormen.

Pensioenverplichting bestuurders (individueel - indexatie)

Deze voorziening dekt de op contante waarde berekende indexatie van de pensioenverplichtingen van voormalig bestuurders, waarvoor op individuele basis in het verleden een kapitaalstorting heeft plaatsgehad bij een uitvoeringsorganisatie.

Jubilea uitkeringen

De voorziening voor jubilea-uitkeringen is een voorziening voor alle uit hoofde van de geldende arbeidsvoorwaarden opgebouwde rechten van werknemers van het waterschap op jubilea-uitkeringen voor hun diensten in de verslagperiode en voorgaande perioden. De voorziening is bepaald naar beste schatting voor de huidige werknemers, waarbij rekening wordt gehouden met de blijf kans. De zo ontstane geschatte kasstromen zijn vervolgens contant gemaakt.

Wachtgeld voormalig bestuurders

Op basis van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA) ontvangen dagelijks bestuursleden na aftreden een wachtgelduitkering. Voor de hieruit voortvloeiende verplichtingen vormt het waterschap een voorziening. De werkelijk uitbetaalde uitkeringen (€ 31.000) worden vervolgens onttrokken. De voorziening is eind 2022 herijkt vanwege een minder aantal gerechtigden.

Studieregeling PBB

Volgens de Cao Werken voor waterschappen heeft elke medewerker recht op een Persoonlijk Basis Budget (PBB) ten behoeve van training & opleiding en vitaliteitsuren. Dit budget bedraagt sinds 2021 ten minste € 6.000 voor een periode van 5 jaar. Per medewerker reserveren wij € 1.200 per jaar in de voorziening tenzij het budget al aangewend is. Sinds 2019 is steeds de inschatting gemaakt dat er gemiddeld per medewerker 70% van het budget benut gaat worden. Uitgaven aan het PBB worden verantwoord in de exploitatie. Na herberekening van de voorziening per ultimo 2022 resteert er een dotatie die ook verantwoord is in de exploitatie.

Thuiswerkfaciliteiten

Het thuiswerkbudget bedraagt per medewerker € 850 inclusief BTW voor de komende 5 jaar (ingaaande 2020). Medewerkers die op 1 oktober 2020 in dienst waren ontvingen van dit budget een bedrag van € 250 netto. Elke medewerker die wekelijks over een langere periode thuis werkt kan uit het restantbudget middelen aanschaffen die noodzakelijk zijn voor een goede uitoefening van de werkzaamheden vanuit huis. Omdat de aanspraak op deze voorziening jaarlijks minimaal is, gaan we ervan uit dat het resterende saldo voldoende dekking biedt voor toekomstige declaraties.

Uitkeringen voormalig personeel

De voorziening Uitkeringen voormalig personeel dekt een verplichting ingevolge van de Algemene nabestaandenwet (Anw) aan een weduwe van een voormalig personeelslid. In 2019 is er een actuariële berekening opgesteld. Op basis van looptijd is de voorziening aangepast.

Daarnaast moeten bedrijven sinds 1 januari 2020 een transitievergoeding verstrekken aan medewerkers waarvan het contract wordt beëindigd of niet verlengd. De voorziene verplichting eind 2022 is toegevoegd aan deze voorziening.

Overige voorzieningen

Met betrekking tot een zakelijk geschil met een derde partij is in 2021 een voorstel gedaan om tot een oplossing te komen en voor de financiële compensatie een voorziening te vormen. In 2022 is deze zaak tot een oplossing gekomen.

Vaste schulden

De opgenomen vaste schulden vallen in de categorie onderhandse leningen van binnenlandse banken en waarborgsommen. Het zijn langlopende geldleningen met een looptijd langer dan één jaar ter financiering van de investeringen. Het verloopoverzicht is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2021	Nieuwe leningen	Aflossingen	Saldo 31-12-2022
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	234.000	20.000	-10.500	243.500
- Openbare lichamen	80.000	10.000		90.000
- Binnenl. pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	13.000		-500	12.500
	327.000	30.000	-11.000	346.000

De aflossingsverplichting van de aangegane geldleningen voor het boekjaar 2023 is € 0,5 miljoen. Er zijn geen zekerheden ter onderpand gesteld. De totale rentelasten van de vaste schulden (kort- en langlopend) waren € 3,7 miljoen.

Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

De samenstelling is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
Overige negatieve rekening-courantverhoudingen	14.120	16.288
Schulden aan leveranciers	9.996	20.206
Belastingen, sociale lasten en pensioenpremies	3.427	-
	27.543	36.494

Onder Overige negatieve rekening-courantverhoudingen is het saldo bij de Nederlandsche Waterschapsbank opgenomen. Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige liquide middelen in de schatkist aan te houden met uitzondering van het drempelbedrag. Dit bedrag mag het waterschap als positief saldo op de rekening courant aanhouden. De doelmatigheidsdrempel (2% van het begrotingstotaal zijnde € 3 miljoen) is in het 4^e kwartaal overschreden. Daarom is er schatkistmutatie geweest.

Overlopende passiva

De samenstelling is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
Verplichtingen	6.033	6.283
Ontvangen voorschotten	10.014	20.693
Overige vooruitontvangen bedragen	431	421
	16.478	27.397

De opgebouwde verplichtingen die in volgende begrotingsjaren tot betaling komen, bestaan uit:

Bedragen x € 1.000

	31-12-2021	31-12-2022
Nog te betalen rente langlopende geldleningen	2.101	1.996
Saldo verlofuren	2.333	2.705
Overige nog te betalen kosten	1.599	1.582
	6.033	6.283

Het verloopoverzicht van post ontvangen voorschotten is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Saldo 31-12-2021	Toe- voegingen	Vrijgevallen bedragen	Saldo 31-12-2022
Ontvangen voorschotten van:				
- de Europese Unie	-	11.632	-7.729	3.903
- het Rijk	7.329	45.519	-38.059	14.789
- provincies	2.008	881	-1.153	1.736
- openbare lichamen/overig	677	-	-412	265
	10.014	58.032	-47.353	20.693

De post ontvangen voorschotten van het Rijk bestaat voornamelijk uit vooruit ontvangen subsidie voor de HWBP projecten.

In 2021 is er € 97K aan compensatie van het Rijk ontvangen voor de te maken kosten in verband met het uitstel van de Omgevingswet. Tot uiterlijk 30 juni 2023 kan deze compensatie daarvoor ter dekking aangewend worden.

3.4 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Garantstellingen

GBLT

WDODelta neemt tezamen met andere waterschappen en gemeenten deel aan de gemeenschappelijke regeling Lococensus-Tricijn (GBLT). In deze gemeenschappelijke regeling zijn de activiteiten van het waterschap, die te maken hebben met de heffing en invordering van Waterschapsbelastingen ondergebracht. Uit hoofde van deze gemeenschappelijke regeling zijn verplichtingen aangegaan inzake kosten van personeel en aandeel in de kosten. De looptijd van deze samenwerking is voor onbepaalde tijd.

Aqualysis

WDODelta stelt zich borg ten behoeve van de NWB voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van hetgeen de NWB van Aqualysis te vorderen heeft. Deze borgstelling is naar rato van de op dat moment geldende bijdrage per deelnemer (op basis van de actuele percentages op grond van de bijdrageverordening).

Het Waterschapshuis

WDODelta draagt, samen met 20 andere waterschappen, ervoor zorg dat het Waterschapshuis te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen naar rato van de op dat moment geldende bijdrage per deelnemer.

Unie van Waterschappen

De NWB heeft een kredietfaciliteit verstrekt aan de Unie van Waterschappen. Het waterschap staat hiervoor garant, gezamenlijk met alle waterschappen. Daarnaast stelt het waterschap zich borg ten behoeve van de NWB voor de juiste nakoming van de verplichting tot betaling van hetgeen de NWB van de Unie van Waterschappen te vorderen heeft naar rato van de op dat moment geldende contributie per deelnemer.

Meerjarige contracten

Per 31 december 2022 zijn er verplichtingen aangegaan inzake investeringen in lopende projecten voor een totaalbedrag van € 36 miljoen.

Met betrekking tot lease van auto's, huur van ruimtes en parkeerterreinen zijn er verplichtingen aangegaan voor € 335.000 per jaar. Er staan nog rechten open voor een bedrag van € 4.100 per jaar.

Aansprakelijkheidsverzekering

Er lopen op dit moment geen claims via de aansprakelijkheidsverzekering.

Schadeclaims en gerechtelijke procedures

Met betrekking tot enkele projecten lopen er claims en gerechtelijke procedures. Op basis van onze inschatting achten wij het niet nodig om hier een voorziening voor te vormen.

4. Exploitatierkening

Het Waterschapsbesluit schrijft voor dat de exploitatierkening in drie verschillende indelingen wordt gepresenteerd in de jaarrekening, te weten naar kosten- en opbrengstsoorten, naar programma's en naar kostendragers. De presentatie van de begroting en de verantwoording hierover vindt volgens de Waterschapswet plaats op basis van de primitieve begroting inclusief alle daarop betrekking hebbende begrotingswijzigingen.

Begrotingswijzigingen

In het jaar 2022 zijn er géén begrotingswijzigingen voorgesteld.

4.1 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

4.1.1 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstsoorten

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil Begroting Realisatie
Lasten				
Rente en afschrijvingen	33.774	33.860	35.402	-1.542
Personeelslasten	58.278	62.679	61.607	1.072
Goederen en diensten van derden	47.091	52.549	51.979	570
Bijdragen aan derden	4.559	5.600	4.825	775
Toevoegingen aan voorziening	518	125	655	-530
Onvoorzien	-	-	-	-
Subtotaal lasten	144.220	154.813	154.468	345
Baten				
Financiële baten	546	402	496	94
Personeelsbaten	525	103	676	573
Goederen en diensten aan derden	2.804	2.820	3.410	590
Bijdragen van derden	1.946	1.931	2.026	95
Waterschapsbelastingen en dividend	127.797	129.993	132.842	2.849
Interne verrekeningen (voorz. en activering)	13.963	14.214	12.352	-1.862
Subtotaal baten	147.581	149.463	151.802	2.339
Saldo van baten en lasten	3.361	-5.350	-2.666	2.684
Inzet tariefegalisatie	5.600	5.350	5.350	-
Gerealiseerd resultaat	8.961	-	2.684	2.684

*) De begrotingspost Personeelslasten is met € 487.000 verhoogd en de post Goederen en diensten met € 487.000 verlaagd ten opzichte van de vastgestelde begroting. Dit betreft de post reiskosten die nl. in de realisatie als Personeelslast wordt doorbelast naar de programma's.

*) De begrotingsposten Rente en afschrijvingen (€ 534.000 verlaging), Financiële baten (€ 44.000 verlaging) en Interne verrekeningen (€ 490.000 verlaging) zijn gewijzigd ten opzichte van de budgetten in de vastgestelde begroting. Bij de verwerking van de begroting is ons financiële systeem bleken deze posten af te wijken van de aanvankelijke berekening. Per saldo is deze mutatie budgettair neutraal.

*) De begrotingsposten Goederen en diensten van derden en Bijdragen van derden zijn verlaagd met € 145.000 ten opzichte van de vastgestelde begroting. Dit betreffen de begrote bedragen voor het Platform Crisisbeheersing Midden Nederland. Omdat het hier om een administratief project gaat, worden de baten en lasten niet via de exploitatierkening verantwoord.

*) De Interne verrekeningen (voorz. en activering) à € 12.352.000 bestaat voor € 308.000 uit geactiveerde rente.

4.1.2 Toelichting op exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoorten

Rente en afschrijvingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil Begroting Realisatie
Externe rentelasten	3.622	3.500	3.356	144
Interne rentelasten	602	564	632	-68
Afschrijvingen van activa	29.550	29.796	31.414	-1.618
Totaal	33.774	33.860	35.402	-1.542

Personeelslasten en -baten

Om een duidelijk beeld te krijgen van de realisatie ten opzichte van de begroting moeten de personeelslasten gesaldeerd worden met de personeelsbaten en geactiveerde personeelslasten.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil Begroting Realisatie
Personeelslasten				
Salarissen huidig personeel en bestuurders	35.299	39.428	39.245	183
Sociale premies	10.386	11.939	11.132	807
Overige personeelslasten	2.867	2.006	1.957	49
Personeel van derden	9.370	9.244	9.014	230
Uitk. Voormalig personeel en bestuurders	356	62	259	-197
subtotaal personeelslasten	58.278	62.679	61.607	1.072
Personeelsbaten				
Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	146	3	281	278
Uitlening van personeel	379	100	395	295
Interne verrekeningen (voorz. en activering)	12.771	13.498	12.044	-1.454
subtotaal personeelsbaten	13.295	13.601	12.720	-881
Totaal	44.983	49.078	48.887	191

* Interne verrekeningen: activering lasten eigen personeel als personeel van derden & onttrekking uit voorzieningen

*) Toelichting: onder de post "Toevoeging aan voorzieningen" is de aanvulling voor de PBB voorziening opgenomen (€ 228.000). Deze aanvulling wordt bijna volledig gecompenseerd door een voordeel aan lagere studiekosten binnen de bovenstaande opstelling aan "Overige personeelslasten" (€ 218.000).

*) Toelichting: onder de post "Toevoeging aan voorzieningen" is de aanvulling voor de Jubilea voorziening opgenomen (€ 122.000).

*) Toelichting: onder de post "Toevoeging aan voorzieningen" is de aanvulling voor diverse pensioenvoorzieningen opgenomen (€ 308.000).

Goederen en diensten van derden*Bedragen x € 1.000*

	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
Omschrijving	2021	2022	2022	Begroting Realisatie
Duurzame gebruiksgoederen	160	331	152	179
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	4.883	5.437	5.530	-93
Energie	6.448	6.793	7.066	-273
Huren en rechten	297	404	596	-192
Leasebetalingen operationele lease	40	43	44	-1
Pachten en erfpachten	1	2	1	1
Verzekeringen	585	625	592	33
Belastingen	649	628	685	-57
Onderhoud door derden	15.353	15.397	16.365	-968
Overige diensten door derden	18.675	22.889	20.948	1.941
Totaal	47.091	52.549	51.979	570

Bijdragen aan derden*Bedragen x € 1.000*

	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
Omschrijving	2021	2022	2022	Begroting Realisatie
Bijdragen aan bedrijven	256	310	127	183
Bijdragen aan openbare lichamen	3.822	4.663	4.256	407
Bijdragen aan overigen	481	627	442	185
Totaal	4.559	5.600	4.825	775

Toevoegingen voorzieningen en onvoorziene uitgaven*Bedragen x € 1.000*

	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
Omschrijving	2021	2022	2022	Begroting Realisatie
Toevoegingen aan voorzieningen	518	125	655	-530
Onvoorzien	-	-	-	-
Totaal	518	125	655	-530

Financiële baten*Bedragen x € 1.000*

	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
Omschrijving	2021	2022	2022	Begroting Realisatie
Externe rentebaten	92	10	10	-
Interne rentebaten	454	392	486	94
Totaal	546	402	496	94

Goederen en diensten aan derden*Bedragen x € 1.000*

Omschrijving	Realisatie	Begroting	Realisatie	Vershil
	2021	2022	2022	Begroting Realisatie
Verkoop van grond	5	220	269	49
Verkoop van duurzame goederen	427	-	6	6
Verkoop van overige goederen	4	-	6	6
Opbrengst uit grond en water	222	232	224	-8
Huuropbrengst uit overige eigendommen	107	124	115	-9
Diensten voor derden	2.039	2.244	2.790	546
Totaal	2.804	2.820	3.410	590

Bijdragen van derden*Bedragen x € 1.000*

Omschrijving	Realisatie	Begroting	Realisatie	Vershil
	2021	2022	2022	Begroting Realisatie
Bijdragen van het Rijk	942	1.668	562	-1.106
Bijdragen van provincies	372	-	242	242
Bijdragen van overige openbare lichamen	332	188	1.022	834
Bijdragen van overigen	300	75	200	125
Totaal	1.946	1.931	2.026	95

Waterschapsbelastingen en dividend*Bedragen x € 1.000*

Omschrijving	Realisatie	Begroting	Realisatie	Verschil
	2021	2022	2022	Begroting Realisatie
<i>Opbrengst watersysteemheffing</i>				
Watersysteem- en wegenheffing gebouwd	36.866	37.767	39.087	1.320
Watersysteem- en wegenheffing ingezetenen	28.202	29.116	29.289	173
Watersysteem- en wegenheffing ongebouwd	11.795	12.253	12.242	-11
Watersysteem- en wegenheffing natuur	280	291	295	4
Watersysteem- en wegenheffing wegen	836	852	896	44
Verontreinigingsheffing	588	220	414	194
Kwijtschelding	-1.299	-1.565	-1.173	392
Oninbaar	-96	-200	-119	81
Dividend	1.635	2.001	1.816	-185
<i>Totaal opbrengst watersysteemheffing</i>	<i>78.807</i>	<i>80.735</i>	<i>82.747</i>	<i>2.012</i>
<i>Opbrengst zuiveringsbeheer</i>				
Zuiveringsheffing bedrijven	14.590	13.679	13.720	41
Zuiveringsheffing huishoudens	35.574	37.091	37.247	156
Kwijtschelding	-1.312	-1.611	-1.226	385
Oninbaar	-106	-200	-163	37
Dividend	244	299	271	-28
<i>Totaal opbrengst zuiveringsbeheer</i>	<i>48.990</i>	<i>49.258</i>	<i>49.849</i>	<i>591</i>
Dividend (programma M&O)	-	-	246	246
Totaal	127.797	129.993	132.842	2.849

4.2 Exploitatierekening naar programma's

4.2.1 Algemeen

In deze paragraaf is de realisatie van de begroting naar programma's opgenomen. De gerealiseerde bedragen worden per programma in beeld gebracht conform de door het algemeen bestuur vastgestelde programma-indeling. In het jaarverslag wordt op de realisatie van de beoogde resultaten en de realisatie van de geplande activiteiten ingegaan. Voor een goede vergelijkbaarheid van de cijfers zijn zowel de baten als de lasten in de overzichten opgenomen.

4.2.2 Systematiek van kostentoerekening

In artikel 4.2, vierde lid van het Waterschapsbesluit is de eis opgenomen dat de interne kostentoerekening op bedrijfseconomische wijze gebeurt, daarnaast is in artikel 4.15 opgenomen welke kostendragers in de verslaggeving opgenomen worden.

De kostentoerekening en budgetindeling zijn primair bedoeld voor interne sturing. De toerekening van kosten leidt op het niveau van individuele beheerproducten (administratie) niet tot een integrale kostprijs.

Gezien de aard en samenstelling van de indirecte kosten en het doel dat de toerekening van indirecte kosten dient, kan worden volstaan met het toepassen van de eenvoudige opslagmethode (omslag naar rato directe kosten).

Uitgaande van de keuze voor de opslagmethode wordt de wettelijk verplichte toerekening van directe en indirecte kosten aan de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer vanuit de 4 programma's als volgt gerealiseerd:

1. De programma's Waterveiligheid en Watersysteem worden opgeteld en aan de taak 'Watersysteembeheer' toegerekend en
2. Het programma Waterketen wordt aan de taak 'Zuiveringsbeheer' toegerekend en
3. Het programma Maatschappij en Organisatie wordt vervolgens naar rato van de rechtstreeks aan de taken 'Watersysteembeheer' respectievelijk 'Zuiveringsbeheer' toegerekende directe kosten verdeeld over de taken 'Watersysteembeheer' en 'Zuiveringsbeheer'.

Vanwege het vaste karakter van de kosten in programma 4, Maatschappij en Organisatie, voornamelijk bestaande uit personeels- en kapitaallasten, wordt voor de toerekening van de indirecte kosten een voorcalculatorische verdeling (%) over de taken gehanteerd. Deze wordt jaarlijks in de begroting vastgesteld: 62,6% watersysteembeheer en 37,4% zuiveringsbeheer.

4.2.3 Exploitatierkening naar programma's

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Vershil Begroting Realisatie
Programma				
Watersysteem	46.552	49.796	50.879	-1.083
Waterketen	33.808	37.528	36.822	706
Waterveiligheid	13.786	13.940	13.579	361
Maatschappij en Organisatie	30.293	34.079	34.228	-149
Totaal programma's	124.439	135.343	135.508	-165
Onvoorzien	-	-	-	-
Totaal netto-kosten programma's	124.439	135.343	135.508	-165
Baten				
Belastingopbrengsten en dividend	127.797	129.993	132.842	2.849
Inze tariefegalisatie	5.300	5.350	5.350	-
Totaal netto-baten	133.097	135.343	138.192	2.849
Netto-resultaat voor bestemming (+ = positief resultaat)	8.658	0	2.684	2.684

*) Binnen programma Maatschappij en Organisatie is de begrotingspost Personeelslasten met € 487.000 verhoogd en de post Goederen en diensten met € 487.000 verlaagd ten opzichte van de vastgestelde begroting. Dit betreft de post reiskosten die nl. in de realisatie als Personeelslast wordt doorbelast naar de programma's.

*) De begrotingspost inhuur personeel is in de vastgestelde begroting abusievelijk volledig in programma Maatschappij en Organisatie gepresenteerd, terwijl deze post ook dekking biedt voor de inhuur in de andere programma's. In bovenstaande cijfers is dit op de juiste wijze verdeeld (€ 1.274.000 Watersysteem; € 189.000 Waterketen; € 132.000 Waterveiligheid).

*) Binnen de post kapitaallasten is een verschuiving opgetreden van programma Watersysteem naar Waterketen (€ 70.000).

*) De begrotingsposten Rente en afschrijvingen (€ 534.000 verlaging), Financiële baten (€ 44.000 verlaging) en Interne verrekeningen (€ 490.000 verlaging) zijn gewijzigd ten opzichte van de budgetten in de vastgestelde begroting. Bij de verwerking van de begroting is ons financiële systeem bleken deze posten af te wijken van de aanvankelijke berekening. Per saldo is deze mutatie budgettair neutraal.

*) Binnen programma Waterveiligheid zijn de begrotingsposten Goederen en diensten van derden en Bijdragen van derden verlaagd met € 145.000 ten opzichte van de vastgestelde begroting. Dit betreffen de begrote bedragen voor het Platform Crisisbeheersing Midden Nederland. Omdat het hier om een administratief project gaat, worden de baten en lasten niet via de exploitatierkening verantwoord.

4.2.4 Toelichting op exploitatierkening naar programma's

Voor een nadere toelichting op de verschillen tussen de begroting en de realisatie verwijzen wij u naar de programma's in het jaarverslag. Per programma zijn de belangrijkste afwijkingen weergegeven. Kleine afwijkingen zijn niet specifiek benoemd, maar deze leiden met de belangrijkste afwijkingen tot aansluiting met de Exploitatierkening.

Programma overstijgende afwijkingen

Personeelslasten (totaal verschil € 191.000 voordelig)

- Begin 2022 werd er een nieuwe 1-jarige cao overeengekomen (verwacht nadeel € 1,1 miljoen). Vervolgens werd al eind 2022 de cao voor 2023 vastgesteld, met een extra eenmalige uitkering voor elk medewerker in 2022 (nadeel € 800.000). In de 2e bestuursrapportage werd vermeld dat door personele krapte er een voordeel zou ontstaan op het begrote salarisbudget (incl. sociale premies). De openstaande vacatures zijn daarentegen veelal door inhuur tijdelijk opgevuld (personeel van derden). Per saldo een nadeel van € 1,3 miljoen.
- Door vertraging in de investeringsprojecten is er minder ingehuurd (€ 1,5 miljoen) en was het budget voor de participatiewet niet benodigd (€ 100.000), maar zijn er ook minder uren (extern en intern personeel) geactiveerd. Per saldo een nadeel van € 400.000.

- De uitkeringen voormalig personeel vielen hoger uit dan begroot, maar hiertegenover staat een onttrekking aan de voorziening.
- Enkele voordelen die zich hebben voorgedaan: detachering personeel (€ 295.000), lagere pensioenpremie (€ 600.000); aankoop van verlofuren i.c.m. reservering op de balans (€ 300.000), ontvangsten i.v.m. ziektewet en ouderschapsverlof (gezamenlijk € 280.000) en vrijval van enkele personeelsvoorzieningen.

Het uiteindelijke voordelige verschil wordt enigszins vertekend door de onder de post Toevoegingen aan voorziening opgenomen dotaties voor het ongebruikte deel van het PBB-budget (€ 228.000), de dotatie aan de Jubilea-voorziening (€ 122.000) en de overige pensioenvoorzieningen (€ 308.000) ten opzichte van een begrote dotatie van in totaal € 125.000.

Kapitaallasten (totaal verschil € 1.856.000 nadelig)

Conform het afschrijvingsbeleid worden projecten in het jaar na afronding in afschrijving genomen. In de 1^e bestuursrapportage werd al gemeld dat een aantal projecten, in tegenstelling tot de inschatting bij de begroting, eerder opgeleverd zijn (eind 2021). Daartegenover staan enkele projecten (m.n. bij Informatie Voorziening) die door leveringsproblemen vertraging hebben opgelopen. Per saldo zou dit naar verwachting tot hogere kapitaallasten leiden. In combinatie met het renteresultaat (financiële baten) en de lagere toerekening van bouwrente aan het OHW dan begroot blijkt bij het opstellen van deze jaarstukken het uiteindelijke nadeel € 600.000 te zijn.

Sinds een aantal jaren kent ook ons waterschap het beleid dat bedrijfsapplicaties in principe niet meer op eigen servers staan, maar in de cloud bij onze softwareleveranciers (ook wel SaaS-oplossing genoemd). Tot voor kort was het niet duidelijk of het activeren van SaaS-oplossingen ook onder het huidige BBVW was toegestaan. Eind 2022 ontvingen wij het bericht dat in de nationale (ook publieke sector) en internationale verslaggevingsregels (IFRS) het standpunt was ingenomen dat kosten van cloud-software etc. altijd direct ten laste van de exploitatie moeten worden gebracht. Het financiële pakket AllSolutions was op balansdatum de enige geactiveerde SaaS-oplossing. De desinvestering van de boekwaarde bedraagt N € 1,2 miljoen.

Bij de controle van de jaarrekening 2021 bleek het balansbedrag aan nog te betalen rente te hoog berekend te zijn. Dit is in de jaarrekening 2022 gecorrigeerd (V € 120K).

Energie

Gedurende het jaar 2022 is er 43.500 MWh elektra verbruikt. Ca. 5.000 MWh hiervan was het gevolg van extreme weersomstandigheden zoals langdurige droogte.

	2021 MWh	2022 MWh
Elektra verbruik		
Verbruik, extern ingekocht	31.400	33.800
Verbruik, eigen opwek *	7.400	9.700
Totaal	38.800	43.500

	2021 MWh	2022 MWh
* Elektra opwek		
Verbruik eigen opwek	7.400	9.700
Verkoop opwek	3.300	4.600
Totaal	10.700	14.300

Dankzij de zelf opgewekte elektra door de slibgistingen met WKK's en de zonnepanelen op daken en terreinen was 9.700 MWh van het verbruik afkomstig van eigen opgewekte elektriciteit.

De resterende inkoop van 33.800 MWh is grotendeels (58%) 'vergroend' door inzet van onze eigen Garanties van Oorsprong (GVO's). Deze zijn verkregen uit deelnemingen ofwel door de teruglevering van de op eigen locaties opgewekte elektriciteit die niet gelijktijdig verbruikt kon worden.

	2021	2022
	GVO	GVO
Garanties van Oorsprong (GVO)		
Eigen productie en deelnemingen	5.200	19.600
Extern ingekocht	26.200	14.200
Totaal	31.400	33.800

In 2022 is 14.300 MWh elektriciteit opgewekt. Hiervan was 8.000 MWh afkomstig van de WKK's en 6.300 MWh van zonnepanelen.

Deze opwek resulteert in een kleine € 1,3 miljoen vermeden energiekosten, dit bestaat uit vermeden inkoopkosten (minder leveringskosten, minder netwerkkosten, minder benodigde GVO's, inzet eigen geproduceerde GVO's) en opbrengst teruglevering.

Het verbruikte aardgasvolume (ca. 215.000 m³) wordt extern ingekocht. Dit wordt verduurzaamd met CO₂ compensatiecertificaten.

4.3 Exploitatierekening naar kostendragers

In deze paragraaf is de realisatie van de begroting naar de wettelijke kostendragers opgenomen. Voor wat betreft de systematiek van kostentoerekening wordt verwezen naar de vorige paragraaf.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie 2021	Begroting 2022	Realisatie 2022	Verschil Begroting Realisatie
Watersysteembeheer				
Netto lasten incl. onvoorzien	79.403	85.069	85.731	-661
Kwijtschelding en oninbaar	1.395	1.765	1.292	473
Belastingopbrengsten	-78.567	-80.499	-82.223	1.724
Dividenden	-1.635	-2.001	-1.816	-185
Totaal Watersysteembeheer	596	4.334	2.984	1.351
Zuiveringsbeheer				
Netto lasten incl. onvoorzien	45.036	50.274	49.531	742
Kwijtschelding en oninbaar	1.418	1.811	1.389	422
Belastingopbrengsten	-50.164	-50.770	-50.967	197
Dividenden	-244	-299	-271	-28
Totaal Zuiveringsbeheer	-3.954	1.016	-318	1.333
Resultaat (+ = tekort)	-3.358	5.350	2.666	2.684
Resultaatsbestemming				
Egalisatiereserve Watersysteem	-3.800	-4.000	-4.000	-
Egalisatiereserve Zuiveringsbeheer	-1.500	-1.350	-1.350	-
	-5.300	-5.350	-5.350	-
Resultaat	-8.658	-	-2.684	2.684

Overige gegevens

SiSa

WDODelta heeft voor de Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie Ruiner Aa subsidie aangevraagd en toegekend gekregen, maar hier in 2022 nog geen uitgaven voor gedaan. De projectperiode is verlengd tot eind 2024.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 20-1-2023								
Verstrekkende	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle R Indicator: E44B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/03	Aard controle R Indicator: E44B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
			1 030003 Provincie Drenthe	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2					
			10					
			Kopie CBS(code)	Naamnummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
			030003 Provincie Drenthe	Vergroten ruimte in watersysteem, aanpassen kunstwerken, Bovenloop Ruiner Aa (conform de aanvraag van de werkgroep Fluvius)	Nee			
			1					
			2					
			10					

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen te melden na balansdatum die van invloed kunnen zijn op het vermogen van het waterschap dan wel resultaat van het boekjaar.

Controleverklaring van de accountant

Zie de volgende bladzijden.

T: +31 (0)50 521 57 57
E: groningen@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 253, 9700 AG Groningen
~~Raterswoldseweg~~ 810, 9728 BM Groningen
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Waterschap Drents Overijsselse Delta

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Waterschap Drents Overijsselse Delta te Zwolle gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- ▶ geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van Waterschap Drents Overijsselse Delta op 31 december 2022 in overeenstemming met artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit;
- ▶ zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader bij het controleprotocol voor de accountantscontrole 2022 van Waterschap Drents Overijsselse Delta.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de exploitatierekeningen naar programma's, naar kostendragers en naar kosten en opbrengstsoort over 2022;
- 2 het overzicht van baten en lasten over 2022;
- 3 de balans per 31 december 2022;
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
- 5 de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2022 waterschap Drents Overijsselse Delta dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 29 november 2022 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Waterschap Drents Overijsselse Delta zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante

onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.544.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 5.2, lid 7 Waterschapsbesluit is deze goedkeuringstolerantie door het algemeen bestuur op 29 november 2022 vastgesteld.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het waterschap en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het dagelijks bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het algemeen bestuur toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf bedrijfsvoering, waarin het dagelijks bestuur uiteen heeft gezet op welke wijze frauderisicobeheersing is vormgegeven. In onze controle richten wij ons op frauderisico's die een risico op een materiële fout tot gevolg kunnen hebben.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd zoals bijvoorbeeld ook het integriteitsbeleid en de klokkenluidersregeling. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<i>Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management</i> Op basis van de controlestandaarden bevindt het management en het dagelijks bestuur zich in de positie om verslaggevingsfraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Meer concreet zien wij het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management en het dagelijks bestuur met name in: - Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; - De betrouwbaarheid van schattingen en schattingsprocessen; - Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Daarnaast hebben wij op basis van risicocriteria specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het dagelijks bestuur waaronder: - Het toereikend zijn van voorzieningen. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het dagelijks bestuur bij deze posten en daarbij tevens aandacht besteed aan de risico's die voortkomen uit nevenfuncties. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het dagelijks bestuur.

Het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is door ons weerlegd. Een waterschap laat zich typeren als een meerdoelenbestedingshuishouding en is daarmee inherent niet gericht op het verwerven van opbrengsten. De van toepassing zijnde opbrengstenstromen (voornamelijk belastingopbrengsten), de transparante wijze van totstandkoming hiervan en de relatief beperkte omvang van de beïnvloedbare opbrengstenstromen zorgen ervoor dat het frauderisico rond de opbrengstverantwoording als geheel door ons als een niet-significant risico is aangemerkt.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur.

Wij hebben tijdens onze controle geen specifieke aanwijzingen gekregen voor (een vermoeden van) fraude.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen' in de jaarstukken, heeft het dagelijks bestuur een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van het waterschap om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben bestaan uit:

- ▶ Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- ▶ Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen van het dagelijks bestuur en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan de accountant als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis heeft en het bevragen van het dagelijks bestuur over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- ▶ Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- ▶ Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van het waterschap door de toezichthouder.
- ▶ Het vaststellen dat de volgens het Waterschapsbesluit verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- ▶ Het inwinnen van inlichtingen bij het dagelijks bestuur over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- ▶ Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het dagelijks bestuur een beoordeling heeft gemaakt.
- ▶ Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van het dagelijks bestuur inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het dagelijks bestuur over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering door te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

C. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- ▶ het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- ▶ de overige gegevens zoals opgenomen in de jaarstukken.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van artikel 98a van de Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit is vereist.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met artikel 98a Waterschapswet en hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

D. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het in Nederland geldende Waterschapsbesluit. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de

balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen van het waterschap zelf.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan op grond van de Waterschapswet verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 5 van het Waterschapsbesluit, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 29 november 2022, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's
 - ▷ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - ▷ dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter

dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstelling aanvaardbaar is inzake de afweging dat het waterschap in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van het waterschap;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 21 juni 2023

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. drs. R.H. Bouman RA

Vaststelling van de jaarstukken

Aldus ingevolge het bepaalde in artikel 103 van de Waterschapswet opgemaakt door het afdelingshoofd Financiën, Inkoop en Recht.

Afdelingshoofd Financiën, Inkoop en Recht,

L.J. Mellema

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta verklaart, dat de jaarstukken 2022 ingevolge het derde lid van artikel 103 van de Waterschapswet gedurende veertien dagen ter inzage heeft gelegen ten kantore van het Waterschap Drents Overijsselse Delta.

Het dagelijks bestuur voornoemd,

E. de Kruijk,
secretaris-directeur

D.S. Schoonman,
dijkgraaf

Vastgesteld door het algemeen bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta in zijn vergadering van 27 juni 2023.

Het algemeen bestuur voornoemd,

E. de Kruijk,
secretaris-directeur

D.S. Schoonman,
dijkgraaf

BIJLAGEN

Afkortingen

AB	Algemeen bestuur	KRW	Kaderrichtlijn Water
BAW	Bestuursakkoord Water	LTO	Land en Tuinbouw organisatie
BBP	Bruto Binnenlands Product	MJA	meerjarenafspraken energie- efficiency
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde	MPB	Manager projectbeheersing
CE	Conformité Européenne	MLN	Miljoen
CO ₂	Koolstofdioxide	NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
DAW	Deltaplan Agrarisch Waterbeheer	NWB	Nederlandse Waterschapsbank
DPRA	Deltaplan ruimtelijke adaptie	OAS	Technische Optimalisatiestudie
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet	OBS	Onderhoudsbeheerssysteem
DB	Dagelijks bestuur	OCR	Optical character recognition
EU	Europese Unie	OHW	OnderHandenWerk
ECB	Europese Centrale Bank	PAK	Polycyclische Aromatische
EEP	Energie-efficiencyplan		Koolwaterstoffen
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
EMU	Europese Monetaire Unie	PBB	Persoonsgebonden basis budget
FIDO	Financiering Decentrale Overheid	PFAS	poly- en perfluoralkylstoffen
GBLT	Gemeenschappelijk Belastingkantoor	POV	projectoverstijgende verkenningen
	Lococensus Tricijn	Rwzi	Rioolwater zuiveringsinstallatie
GGOR	Gewenst grond- en Oppervlaktewater regime	SAW	Sectorale Arbeidsvoorwaarden- regelingen Waterschapspersoneel
GvO	Garanties van oorsprong	SDE	Stimulering Duurzame Energieproductie
HA	Hectare	SGBP3	3 ^e Stroomgebiedbeheerplan
HOF	Houdbare Overheidsfinanciën	STOWA	Stichting toegepast onderzoek waterbeheer
HVO	Hydrotreated Vegetable Oil	V.e.	Vervuilingseenheid
HWBP	Hoogwater Beschermingsprogramma	VKA	Voorkeursalternatief
IBOOM	Inrichting Beheer en Onderhoud Op Maat	WB21	Waterbeheer 21 ^e eeuw
IBP	Interbestuurlijke Programma	WBI	Wettelijk Beoordelings- instrumentarium
ICT	Informatie- en Communicatie technologie	WBP	Waterbeheerplan
Ie	Inwonerequivalent	WOM	Water op maat
I&A	Informatisering en automatisering	WDODelta	Waterschap Drents Overijsselse Delta
IPM	Integraal projectmanagement	WKK	warmtekrachtkoppeling
IPO	Interprovinciaal Overlegorgaan	WOZ	Wet Onroerende Zaken
IRM	Integraal Riviermanagement	WRRV	Weerstandsvormen Risico management Reserve en Voorziening
IZP	Integrale Zuiveringsplannen	ZON	Zoetwatervoorziening Oost Nederland
KOTA	KinderOpvangToeslagenAffaire	ZZL	Waterschap Zuiderzeeland

Infographic

Rekening 2022

wdodelta.nl
Inkomsten € 138,2 mln.
Uitgaven € 135,5 mln.
